

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

PORADNIK

DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

WYDANIE III

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku - Zdroju
ul. Mickiewicza 27, 28-100 Busko - Zdrój
tel. 41 370 81 86, fax 41 378 84 58

www.centrumbusko.pl

www.nowy-zawod.busko.pl

Busko - Zdrój 2011

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Busku - Zdroju**

Zespół redakcyjny:

Pracownicy Zespołu Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Obsługi Programów PFRON
pod kierownictwem Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Pana mgr **Andrzeja Smulczyńskiego**.

Dziękujemy instytucjom przy współpracy, których powstał Poradnik:

Powiatowy Urząd Pracy w Busku-Zdroju

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Placówka Terenowa w Busku-Zdroju

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach

Zakład Doskonalenia Zawodowego w Busku-Zdroju – Pani Ligia Kaleta, Dyrektor Szkół ZDZ
w Busku - Zdroju

Telekomunikacja Polska S.A

Przedsiębiorstwo Komunikacji Samochodowej w Busku-Zdroju.

Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Busku-Zdroju

Urząd Skarbowy w Busku-Zdroju

Sąd Rejonowy w Busku-Zdroju

Wydział Komunikacji i Transportu w Starostwie Powiatowym w Busku-Zdroju

Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności

Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych działająca przy Staroście
Buskim Jerzym Kolarzu

PORADNIK DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

WYDANIE III

*„Być pełnosprawnym to tak naprawdę
żadna nasza zasługa, to dar
od Boga, który każdemu z nas
o każdym czasie może być odebrany.
Pozwól więc niepełnosprawnym
i członkom ich rodzin,
w jak najbardziej naturalny sposób
włączyć się w nasze życie.
Chcielibyśmy dać im pewność,
że jesteśmy jednością”.*

Richard von Weizecker

Poradnik jest bezpłatny
Został wydany w nakładzie 3000 egzemplarzy
w ramach projektu „Nowy Zawód - Nowy Start”, współfinansowanego przez Unię Europejską
z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wydawca

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku-Zdroju

Szanowni Państwo;

Przekazujemy na Państwa ręce trzecią edycję „Poradnika Dla Osób Niepełnosprawnych” wydanego w ramach Projektu Nowy Zawód – Nowy Start współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Programu operacyjnego Kapitał Ludzki, Priorytetu VII, poddziałania 7.1.2 „Rozwój i upowszechnianie aktywnej integracji przez powiatowe centra pomocy rodzinie”. Opracowanie to adresowane jest do osób niepełnosprawnych, ich rodzin i opiekunów, do instytucji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością, przedstawicieli samorządów lokalnych oraz pracowników socjalnych. Niniejszy Poradnik jest praktycznym przewodnikiem, dostarczającym wiedzy w przystępny i czytelny sposób, jest on zbiorem najistotniejszych zagadnień i przepisów z zakresu problematyki osób niepełnosprawnych. Znajdą w nim Państwo najważniejsze informacje dotyczące orzecznictwa, ulg i uprawnień oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej, adresy instytucji oraz organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych.

Wydając kolejny Poradnik wychodzimy z przekonaniem, że osoby niepełnosprawne i ich rodziny mają prawo do pełnej informacji o przysługujących im ochronie, uprawnieniach, możliwościach kształcenia, prowadzenia aktywności zawodowej czy uzyskiwania wsparcia w zakresie ubezpieczenia zdrowotnego i pomocy społecznej, a także udziału w życiu naszej lokalnej społeczności poprzez prawo do organizowania się.

Z dotychczasowego doświadczenia po wydaniu poprzednich Poradników wynika, że kilkakrotnie wzrosła liczba wniosków ze strony niepełnosprawnych na zadania realizowane ze środków Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Powiatu. W ramach tych zadań znajdują się działania nie tylko na rzecz osób niepełnosprawnych lecz także członków ich rodzin, opiekunów i wolontariuszy.

Mamy nadzieję, że uzupełniona część Poradnika będzie inspirować do podejmowania dalszej integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem. Liczymy, że poradnik przyczyni się do aktywnej polityki rehabilitacyjnej, która powinna służyć osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom w zaspokajaniu ich potrzeb, stymulować rozwój ich możliwości i zdolności, aktywizować je i wspierać w dążeniu do uczestnictwa w życiu społecznym powiatu na każdym poziomie.

Zachęcamy do korzystania z niniejszego opracowania.

*Starosta buski
Jerzy Kolarz*

*Przewodniczący Powiatowej Społecznej
Rady do Spraw Osób
Niepełnosprawnych
dr n.med. Janusz Maria Dobrowolski*

*Dyrektor Powiatowego Centrum
Rodzinie w Busku-Zdroju
Andrzej Smulczyński*

Spis Treści

1.	KARTA PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	6
2 .	ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W BUSKU – ZDROJU Z ZAKRESU REHABILITACJI SPOŁECZNEJ.....	7
2.1.	Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	8
2.2.	Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych	10
2.2.1.	Likwidacja barier architektonicznych	10
2.2.2.	Likwidacja barier technicznych	12
2.2.3.	Likwidacja barier w komunikowaniu się.....	13
2.3.	Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów ...	15
2.3.1.	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	15
2.3.2.	Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny	17
2.4.	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	18
2.5.	Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.....	19
2.6.	Świetlica środowiskowa dla osób niepełnosprawnych	21
2.7.	Doradca do Spraw Osób Niepełnosprawnych.....	21
2.8.	Zespół Interwencji Kryzysowej	22
3.	REHABILITACJA ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	23
3.1.	Powiatowy Urząd Pracy w Busku – Zdroju	24
3.2.	Uprawnienia pracownicze osób niepełnosprawnych.....	25
3.2.1.	Czas pracy i przerwy w pracy osób niepełnosprawnych.....	26
3.2.2.	Prawo do dodatkowego urlopu.....	26
3.2.3.	Dodatkowe uprawnienia	26
3.2.4.	Utrata zdolności do pracy na dotychczasowym stanowisku	26
3.2.5.	Turnus rehabilitacyjny	27
3.3.	Edukacja dzieci niepełnosprawnych.....	27
3.3.1.	Świadczenia na rzecz uczniów niepełnosprawnych	28
4.	POMOC SPOŁECZNA	29
4.1.	Formy pomocy społecznej	30

4.2.	Prawo do świadczeń pieniężnych.....	30
4.2.1.	Zasiłek stały	31
4.2.2.	Zasiłek celowy	32
4.2.3.	Zasiłek pielęgnacyjny	32
4.2.4.	Świadczenie pielęgnacyjne dla opiekuna osoby niepełnosprawnej	33
4.3.	Świadczenia niepieniężne.....	34
4.3.1.	Pomoc w kryzysie życiowym.....	34
4.3.2.	Pomoc dla osób bezdomnych	34
4.3.3.	Pomoc rzeczowa: odzież i posiłki	34
4.3.4.	Praca socjalna	35
4.4.	Poradnictwo specjalistyczne	35
4.5.	Świadczenia zdrowotne.....	35
4.5.1.	Lekarz rodzinny	36
4.5.2.	Pomoc lekarzy specjalistów	36
4.5.3.	Pielęgniarska opieka długoterminowa	37
4.6.	Leczenie	37
4.6.1.	Leczenie szpitalne	37
4.6.2.	Leczenie za granicą	38
5.	UPRAWNIENIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	39
5.1.	Instytucje orzekające o stopniu niepełnosprawności	39
5.1.1.	Orzecznictwo o niezdolności do pracy do celów rentowych	40
5.1.1.1.	Renta socjalna	44
5.1.1.2.	Renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy	45
5.1.2.	Orzecznictwo o stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych	56
5.1.3.	Odwolanie.....	59
5.2.	Legitymacja osoby niepełnosprawnej.....	59
5.3.	Karta Parkingowa	59
5.4.	Ubezpieczeniowanie	62
5.5.	Prawa wyborców niepełnosprawnych w Polsce	63
5.5.1.	Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.....	63
5.5.2.	Wybory do Sejmu i Senatu RP.....	64
5.5.3.	Wybory do organów samorządu terytorialnego.....	65
5.5.4.	Wybory do Parlamentu Europejskiego	65
5.5.5.	Udział wyborców niepełnosprawnych w referendum	66

5.5.6.	Pełnomocnictwo do głosowania w wyborach	66
6.	PODSTAWOWE ULGI PRZYSŁUGUJĄCE OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM	68
6.1.	Uprawnienia w urzędzie	68
6.2.	Ulgi w podróży	69
6.2.1.	Młodzież i dzieci uczęszczające do przedszkola, szkoły wyższej lub innej placówki o charakterze oświatowym	71
6.2.2.	Dzieci i młodzież nie uczęszczająca do szkoły	71
6.3.	Zwolnienie od podatków lokalnych	71
6.4.	Ulgi pocztowe	71
6.5.	Usługi telekomunikacyjne	72
6.6.	Abonament za radio i telewizję	74
6.7.	Ulgowe bilety do muzeów	75
6.8.	Ulga w opłacie paszportowej	76
6.9.	Ulgi podatkowe dla osób niepełnosprawnych w ustawie o podatku dochodowym dla osób fizycznych	76
7.	INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	80
7.1.	Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych	80
7.2.	Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych	81
7.3.	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	82
7.3.1.	Programy celowe PFRON	83
7.3.1.1.	Program PEGAZ 2010	83
7.3.1.2.	Program STUDENT II	86
7.3.1.3.	Komputer dla HOMERA 2010	88
7.3.1.4.	PITAGORAS 2007	89
7.3.1.5.	JUNIOR	90
7.3.1.6.	Program wyrównywania różnic między regionami	91
7.3.1.7.	Telepraca	93
7.3.1.8.	Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych organizowanych na terenie Polski	94
7.3.1.9.	Wsparcie Inicjatyw	95
8.	INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE BUSKIM	96

1. KARTA PRAW OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje za niepełnosprawne, osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych. Zgodnie z normami i zwyczajami, mają one prawo do należytego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

Oznacza to, iż osoby niepełnosprawne mają w szczególności prawo do:

- **Dostępu** do dóbr i usług umożliwiających pełne uczestnictwo w życiu społecznym.
- **Dostępu** do leczenia i opieki medycznej, wczesnej diagnostyki, rehabilitacji i edukacji leczniczej, a także do świadczeń zdrowotnych, uwzględniających rodzaj i stopień niepełnosprawności, w tym zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze, sprzęt rehabilitacyjny.
- **Dostępu** do wszechstronnej rehabilitacji mającej na celu adaptację społeczną.
- **Nauki** w szkołach wspólnie ze swymi pełnosprawnymi rówieśnikami, jak również do korzystania ze szkolnictwa specjalnego lub edukacji indywidualnej.
- **Pomocy psychologicznej**, pedagogicznej i innej pomocy specjalistycznej umożliwiającej rozwój, zdobycie lub podniesienie kwalifikacji ogólnych i zawodowych.
- **Pracy** na otwartym rynku pracy zgodnie z kwalifikacjami, wykształceniem i możliwościami oraz korzystania z pośrednictwa i doradztwa zawodowego, a gdy niepełnosprawność i stan zdrowia tego wymaga, prawo do pracy w warunkach dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych.
- **Zabezpieczenia społecznego** uwzględniającego konieczność ponoszenia zwiększonych kosztów wynikających z niepełnosprawności, jak również uwzględnienie tych kosztów w systemie podatkowym.
- **Życia** w środowisku wolnym od barier funkcyjnych, w tym dostępu do urzędów, punktów wyborczych i obiektów użyteczności publicznej, swobodnego przemieszczania się i powszechnego korzystania ze środków transportu, dostępu do informacji, możliwości komunikacji międzyludzkiej.
- **Posiadania** samorządowej reprezentacji swego środowiska oraz do konsultowania z nim wszelkich projektów aktów prawnych dotyczących osób niepełnosprawnych.
- **Pełnego uczestnictwa** w życiu publicznym, społecznym, kulturalnym, artystycznym oraz rekreacji i turystyce, odpowiednio do swych zainteresowań i potrzeb.

Sejm Rzeczypospolitej Polskiej stwierdzając, iż powyższe prawa wynikają z kontynuacji Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka, Konwencji Praw Dziecka, Standardowych Zasad Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych, aktów prawa międzynarodowego i wewnętrznego, wzywa Rząd Rzeczypospolitej Polskiej i władze samorządowe do podjęcia działań ukierunkowanych na urzeczywistnianie tych praw.

2 . ZADANIA REALIZOWANE PRZEZ POWIATOWE CENTRUM POMOCY RODZINIE W BUSKU – ZDROJU Z ZAKRESU REHABILITACJI SPOŁECZNEJ

„Zawsze z rodziną”

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwo w życiu społecznym poprzez: pobudzanie aktywności społecznej, wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych, likwidację barier architektonicznych, transportowych, technicznych i w komunikowaniu się oraz kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami niepełnosprawnymi.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako jednostka organizacyjna obejmuje swoim działaniem całość problematyki pomocy społecznej, polityki społecznej oraz wspierania osób niepełnosprawnych. PCPR realizuje zadania z zakresu rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych.

Podstawowe formy pomocy to:

- dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Wszelkie informacje dotyczące w/w zadań można uzyskać w:

Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR)
ul. Mickiewicza 27, 28-100 Busko – Zdrój
Pokój nr 8
lub pod numerem telefonu: 41 370 81 88, 41 378 84 58
e-mail: centrum@centrumbusko.pl
godziny pracy: od poniedziałku do piątku 7.30 – 15.30

Druki wniosków można pobrać ze strony internetowej www.centrumbusko.pl z zakładki Niepełnosprawni.

2.1. Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych

Osoby niepełnosprawne mogą skorzystać z turnusów rehabilitacyjnych w ramach dofinansowania ze środków PFRON.

Turnusy Rehabilitacyjne są aktywną formą rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, mającą na celu poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

Turnus rehabilitacyjny odbywa się w zorganizowanej grupie i trwa nie krócej niż 14 dni. Program turnusu powinien zawierać elementy rehabilitacji leczniczej, odpowiadającej schorzeniom osób niepełnosprawnych, będących uczestnikami turnusu oraz działalności kulturalno-oświatowej, wspomagającej rehabilitację społeczną.

Wymagane dokumenty:

- wniosek osoby niepełnosprawnej lub jej przedstawiciela ustawowego,
- wniosek lekarza o skierowanie na turnus rehabilitacyjny,
- kserokopia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub kserokopia orzeczenia o grupie inwalidzkiej (oryginał do wglądu),
- zaświadczenie o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych, podzielonych przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczonego za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku.

Osoba niepełnosprawna może ubiegać się o dofinansowanie uczestnictwa w turnusie jej opiekuna pod warunkiem, że:

- wniosek lekarza zawiera wyraźne wskazanie wraz z uzasadnieniem konieczności pobytu opiekuna,
- opiekun nie jest osobą niepełnosprawną, wymagającą opieki innej osoby,
- ukończył 18 lat albo ukończył 16 lat i jest wspólnie zamieszkującym członkiem rodziny osoby niepełnosprawnej.

Dofinansowanie uczestnictwa osoby niepełnosprawnej w turnusie może być wykorzystane jedynie przez osobę, której zostało przyznane oraz osoba niepełnosprawna z dofinansowania może skorzystać raz w roku.

Przy rozpatrywaniu wniosku o dofinansowanie bierze się pod uwagę stopień i rodzaj niepełnosprawności wnioskodawcy oraz wpływ niepełnosprawności na możliwość realizacji przez wnioskodawcę kontaktów społecznych w codziennym funkcjonowaniu, a także uwzględnia się na korzyść wnioskodawcy fakt niekorzystania z dofinansowania w roku poprzednim. Uzyskanie dofinansowania w danym roku nie wyklucza uzyskania dofinansowania w roku następnym.

Wysokość dofinansowania wynosi:

- 27% przeciętnego wynagrodzenia dla osoby niepełnosprawnej ze znacznym stopniem niepełnosprawności, osoby niepełnosprawnej w wieku do 16 roku życia oraz osoby niepełnosprawnej w wieku od 16-24 lat uczącej się i niepracującej, bez względu na stopień niepełnosprawności,
- 25% przeciętnego wynagrodzenia dla osoby niepełnosprawnej z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,
- 23% przeciętnego wynagrodzenia dla osoby niepełnosprawnej z lekkim stopniem niepełnosprawności,
- 18% przeciętnego wynagrodzenia dla opiekuna osoby niepełnosprawnej,
- 18% przeciętnego wynagrodzenia dla osoby niepełnosprawnej zatrudnionej w zakładzie pracy chronionej, niezależnie od posiadanego stopnia niepełnosprawności.

W przypadku uzasadnionym szczególnie trudną sytuacją osoby niepełnosprawnej, dofinansowanie dla tej osoby lub dofinansowanie uczestnictwa jej opiekuna może zostać podwyższone do wysokości 35% przeciętnego wynagrodzenia. Podwyższenie dofinansowania uczestnictwa opiekuna może nastąpić, jeżeli opiekun pozostaje we wspólnym gospodarstwie domowym z osobą niepełnosprawną lub osoba ta ponosi koszty uczestnictwa opiekuna w turnusie.

Wysokość dofinansowania może być zmniejszona jeśli dochód na osobę przekracza przyjęte w danym kwartale kryterium.

Rozpatrzenie wniosków:

Dofinansowanie do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym dla osoby niepełnosprawnej jest przyznawane po zaopiniowaniu złożonych dokumentów przez Komisję powołaną przez Dyrektora PCPR.

Udzielanie dofinansowania:

Osoba niepełnosprawna, która otrzymała dofinansowanie zawiadamiana jest pisemnie o jego wysokości. Osoba wybiera ośrodek, który posiada pozwolenie na organizowanie turnusów rehabilitacyjnych. Na stronie internetowej: www.ebon.mps.gov.pl znajduje się aktualna centralna baza danych. Zawiera ona aktualizowane przez wojewodów informacje o ośrodkach i organizatorach, posiadających wpis do odpowiedniego rejestru wojewody.

W siedzibie PCPR w Busku – Zdroju również znajduje się rejestr ośrodków i organizatorów.

2.2. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z potrzebami osób niepełnosprawnych

Zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych jednym z zadań Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest dążenie do tworzenia przestrzeni dostępnej dla osób niepełnosprawnych. Realizuje się to dzięki likwidacji barier:

- architektonicznych,
- w komunikowaniu się,
- technicznych.

2.2.1 Likwidacja barier architektonicznych

Barriere architektoniczne to wszelkie utrudnienia występujące w budynku i jego elementach zewnętrznych, które ze względu na rozwiązania techniczne, konstrukcyjne lub warunki użytkowania uniemożliwiają lub zmniejszają swobodę ruchu osobom niepełnosprawnym. Likwidacja barier architektonicznych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej ma na celu umożliwienie jej, lub w znacznym stopniu ułatwienie, wykonywania podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. Między innymi polega np. na modernizacji łazienki przez poszerzenie drzwi, zamontowanie uchwytów, zamontowanie armatury łazienkowej w miejscach kąpielowych, zamontowanie kabiny prysznicowej, wymianę podłóg na antypoślizgowe, likwidację progów, wykonanie podjazdu do budynku dla osoby niepełnosprawnej poruszającej się na wózku, zamontowanie windy.

Wymagane dokumenty:

- wniosek osoby niepełnosprawnej lub jej przedstawiciela ustawowego,
- kserokopia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub kserokopia orzeczenia o grupie inwalidzkiej (oryginał do wglądu),
- oświadczenie o dochodach wnioskodawcy i osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, obliczonych za rok poprzedzający złożenie wniosku,
- aktualne zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia, wystawione czytelnie i w języku polskim, zawierające wyraźne informacje o aktualnym stanie zdrowia i podające przyczynę niepełnosprawności,
- udokumentowana podstawa prawna zajmowania lokalu lub budynku mieszkalnego (akt notarialny, umowa najmu, wyciąg z księgi wieczystej),
- zgoda pisemna na przeprowadzenie prac budowlanych właściciela budynku ub lokalu mieszkalnego, jeśli taka zgoda jest wymagana,
- zaświadczenie o zameldowaniu z urzędu gminy Wnioskodawcy w lokalu, w którym ma nastąpić likwidacja barier.

Wysokość dofinansowania:

Wysokość dofinansowania dla osób niepełnosprawnych wynosi od 50% do 80% kosztów przedsięwzięcia, w zależności od kryterium dochodowego, nie więcej jednak niż do wysokości piętnastokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Ponadto wnioskodawca musi posiadać środki własne w wysokości co najmniej 20%.

Rozpatrzenie wniosków:

Dofinansowanie jest przyznawane po zaopiniowaniu złożonych dokumentów oraz po złożeniu wizyty w miejscu zamieszkania wnioskodawcy przez Komisję. Komisja ocenia przedstawioną w dokumentach sytuację zdrowotną, finansową i rodzinną wnioskodawcy.

Udzielenie i rozliczenie dofinansowania:

Osoba niepełnosprawna, która otrzymała pisemną informację o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku, przedstawia do PCPR kosztorys, który podlega sprawdzeniu i na jego podstawie przygotowana jest umowa. Umowa podpisana ze Starostą określa zakres prac do wykonania oraz wysokość dofinansowania z PFRON ponadto udział własny wnioskodawcy. Wnioskodawca za pośrednictwem firmy budowlanej wykonuje ustalone w umowie prace.

Rozliczenie dofinansowania odbywa się zgodnie z postanowieniami umowy zawartej między Wnioskodawcą a Starostą. Przekazanie dofinansowania następuje w terminie 30 dni od dnia złożenia wymaganego kompletu dokumentów (faktur i uiszczeniu udziału własnego), bezpośrednio przelewem na wskazane konto wykonawcy robót.

2.2.2. Likwidacja barier technicznych

Bariery techniczne to przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności przedmiotów lub urządzeń. Likwidacja bariery technicznej powinna powodować sprawniejsze działanie osoby niepełnosprawnej w społeczeństwie i umożliwić wydajniejsze jej funkcjonowanie, m.in. poprzez np. podnośnik, schodołaz.

Wymagane dokumenty:

- wniosek osoby niepełnosprawnej lub jej przedstawiciela ustawowego,
- kserokopia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub kserokopia orzeczenia o grupie inwalidzkiej (oryginał do wglądu),
- oświadczenie o dochodach wnioskodawcy i osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, obliczonych za rok poprzedzający złożenie wniosku,

- aktualne zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia, wystawione czytelnie i w języku polskim, zawierające wyraźne informacje o aktualnym stanie zdrowia i podające przyczynę niepełnosprawności.

Wysokość dofinansowania:

Wysokość dofinansowania uzależniona jest od ilości środków finansowych jakie Powiat Buski w danym roku otrzymuje z PFRON w Warszawie. Wysokość dofinansowania nie może przekraczać 80% całkowitej kwoty zakupu urządzenia. Wnioskodawca musi posiadać środki własne w wysokości co najmniej 20%.

Rozpatrzenie wniosków:

Dofinansowanie jest przyznawane po zaopiniowaniu złożonych dokumentów oraz po złożeniu wizyty w miejscu zamieszkania wnioskodawcy przez Komisję. Dofinansowanie do likwidacji barier technicznych mogą otrzymać osoby niepełnosprawne, których rodzaj niepełnosprawności wymaga korzystania z urządzenia, które poprawia ich funkcjonowanie w życiu codziennym i pracy zawodowej. Komisja ocenia przedstawioną w dokumentach sytuację zdrowotną, finansową i rodzinną wnioskodawcy.

Z dofinansowania osoba niepełnosprawna może korzystać raz na 3 lata.

Udzielenie dofinansowania:

Osoba niepełnosprawna, otrzymuje pisemną informację o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku. Kolejnym etapem jest podpisanie umowy ze Starostą oraz określenie wysokości dofinansowania i udziału własnego wnioskodawcy. Po podpisaniu umowy, wnioskodawca zakupuje urządzenie uiszczając udział własny. Kwota dofinansowania przekazywana jest po przedłożeniu faktury przez wnioskodawcę.

2.2.3 Likwidacja barier w komunikowaniu się

Bariery w komunikowaniu się to ograniczenia uniemożliwiające lub utrudniające osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się i/lub przekazywanie informacji. Likwidacja barier

w komunikowaniu się – polega na umożliwieniu osobie niepełnosprawnej porozumiewanie się z innymi ludźmi przeważnie poprzez dokonanie odpowiednich inwestycji, m. in. np. zakup dyktafonu, maszyny brajlowskiej, komputera z dostępem do Internetu, telefaksu, telefonu.

Wymagane dokumenty:

- wniosek osoby niepełnosprawnej lub jej przedstawiciela ustawowego,
- kserokopia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub kserokopia orzeczenia o grupie inwalidzkiej (oryginał do wglądu),
- oświadczenie o dochodach wnioskodawcy i osób prowadzących wspólne gospodarstwo domowe, obliczonych za rok poprzedzający złożenie wniosku,
- aktualne zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia, wystawione czytelnie i w języku polskim, zawierające wyraźne informacje o aktualnym stanie zdrowia i przyczynie niepełnosprawności.

Wysokość dofinansowania:

Wysokość dofinansowania uzależniona jest od ilości środków finansowych jakie Powiat Buski w danym roku otrzymuje z PFRON w Warszawie. Wysokość dofinansowania nie może przekraczać 80% całkowitej kwoty zakupu urządzenia. Wnioskodawca musi posiadać środki własne w wysokości co najmniej 20%.

Rozpatrzenie wniosków:

Dofinansowanie jest przyznawane po zaopiniowaniu złożonych dokumentów oraz po złożeniu wizyty w miejscu zamieszkania wnioskodawcy przez Komisję. Komisja ocenia przedstawioną w dokumentach sytuację zdrowotną, finansową i rodzinną wnioskodawcy.

Z dofinansowania osoba niepełnosprawna może korzystać raz na 3 lata.

Udzielenie dofinansowania:

Osoba niepełnosprawna, otrzymuje pisemną informację o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku. Kolejnym etapem jest podpisanie umowy ze Starostą oraz określenie wysokości dofinansowania i udziału własnego wnioskodawcy. Po podpisaniu umowy, wnioskodawca zakupuje urządzenie uiszczając udział własny. Kwota dofinansowania przekazywana jest po przedłożeniu faktury przez wnioskodawcę.

2.3. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów

Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przysługuje ubezpieczonym na zlecenie lekarza ubezpieczenia zdrowotnego, w zależności od rodzaju środka – bezpłatnie lub za częściową odpłatnością. W przypadku, gdy realizacja zaopatrzenia wymaga udziału własnego, można ubiegać się o dofinansowanie zaopatrzenia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pozostających w dyspozycji Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie.

Jak ubiegać się o dofinansowanie z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

2.3.1. Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze

Warunkiem ubiegania się o dofinansowanie zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze ze środków PFRON jest posiadanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Następnie procedura realizacji zaopatrzenia rozpoczyna się od wystawienia zlecenia o wydanie przedmiotu ortopedycznego lub środka pomocniczego przez upoważnionego lekarza ubezpieczenia zdrowotnego. Kolejnym krokiem jest potwierdzenie wystawionego wniosku w najbliższym oddziale Narodowego Funduszu Zdrowia lub punkcie ewidencyjnym NFZ. Z potwierdzonym wnioskiem udajemy się do wybranego przez siebie punktu ortopedycznego, sklepu, apteki, które podpisały umowę z NFZ o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej i tam realizujemy zlecenie. W przypadku zaopatrzenia w środki pomocnicze o miesięcznym okresie użytkowania np. pieluchomajtki, cewniki, worki, zestawy infuzyjne do osobistych pomp insulinowych, nie trzeba zgłaszać się każdorazowo po potwierdzenie z NFZ. Można wówczas starać się o wydanie tak zwanej Karty Comiesięcznego Zaopatrzenia ważnej przez 12 miesięcy od daty wystawienia. Kartę wydaje właściwy oddział funduszu. Karta wraz ze zleceniami, które otrzymuje

ubezpieczony, jest podstawą do realizacji zaopatrzenia przez 12 kolejnych miesięcy. Ważność danego zlecenia w przypadku wymienionych wyżej środków pomocniczych, wynosi 1 miesiąc od daty wystawienia przez lekarza do czasu realizacji.

Jeżeli procedura realizacji zlecenia zostanie już zakończona aby otrzymać dofinansowanie należy złożyć do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie **następujące dokumenty:**

- wniosek osoby niepełnosprawnej o dofinansowanie zaopatrzenia osób niepełnosprawnych w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- kserokopia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub kserokopia orzeczenia o grupie inwalidzkiej (oryginał do wglądu),
- kopię zrealizowanego zlecenia na zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze potwierdzoną za zgodność przez świadczeniobiorcę realizującego zlecenie,
- fakturę określającą cenę nabycia wyodrębnioną kwotą opłacaną w ramach ubezpieczenia zdrowotnego oraz kwotą udziału własnego wystawioną na osobę niepełnosprawną
- zaświadczenie o wysokości przeciętnego miesięcznego dochodu, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych, podzielonych przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczonego za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku.

Wysokość dofinansowania:

- 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej w limicie ceny ustalonym na podstawie odrębnych przepisów, jeżeli udział taki jest wymagany,
- do 150% sumy kwoty limitu, o którym mowa wyżej wyznaczonego przez NFZ oraz wymaganego udziału własnego osoby niepełnosprawnej w zakupie tych przedmiotów i środków, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit.

Rozpatrzenie wniosków:

- dofinansowanie mogą otrzymać osoby, którym NFZ przyznał limit na zakup danego sprzętu oraz posiadają orzeczenie o niepełnosprawności,
- przeciętny miesięczny dochód podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku nie przekraczał:
 - 50% przeciętnego wynagrodzenia, na osobę we wspólnym gospodarstwie,
 - 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej.

Szczegółowy wykaz przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych znajduje się w załącznikach do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2009 roku w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu zaopatrzenia w wyroby medyczne będące przedmiotami ortopedycznymi oraz środki pomocnicze (Dz. U. z 2009r. Nr 139, poz. 1141)

2.3.2. Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny

Przy zakupie sprzętu rehabilitacyjnego nie jest wymagane dofinansowanie z Narodowego Funduszu Zdrowia.

Aby otrzymać dofinansowanie należy złożyć do Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie wymagane dokumenty:

- wniosek osoby niepełnosprawnej,
- kserokopia orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (oryginał do wglądu)
- oświadczenie o dochodach wnioskodawcy i osób wspólnie z nim zamieszkających za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku,
- aktualne zaświadczenie lekarskie zawierające informację o rodzaju niepełnosprawności oraz konieczności zakupu sprzętu rehabilitacyjnego,
- faktura proforma ze sklepu, w którym osoba będzie dokonywać zakupu.

Wysokość dofinansowania:

- do 60% kosztów sprzętu, nie więcej jednak niż do wysokości pięciokrotnego przeciętnego wynagrodzenia.

Rozpatrzenie wniosków:

Dofinansowanie do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny mogą otrzymać osoby niepełnosprawne, których przeciętny miesięczny dochód podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku nie przekraczał:

- 50% przeciętnego wynagrodzenia, na osobę we wspólnym gospodarstwie,
- 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej.

Udzielenie dofinansowania:

Osoba niepełnosprawna, otrzymuje pisemną informację o pozytywnym rozpatrzeniu wniosku. Kolejnym etapem jest podpisanie umowy ze Starostą oraz określenie wysokości dofinansowania i udziału własnego wnioskodawcy. Po podpisaniu umowy, wnioskodawca zakupuje urządzenie uiszczając udział własny. Kwota dofinansowania przekazywana jest po przedłożeniu faktury przez wnioskodawcę.

Rozliczenie dofinansowania:

Po zakupie sprzętu i udokumentowaniu fakturą VAT następuje wypłata dofinansowania.

2.4. Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych

O dofinansowanie ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych do organizacji imprez z zakresu: sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych mogą ubiegać się osoby prawne i jednostki organizacyjne nie posiadające osobowości prawnej, jeżeli:

- prowadzą działalność na rzecz osób niepełnosprawnych przez okres co najmniej 2 lat przed dniem złożeniem wniosku,
- udokumentują zapewnienie odpowiednich do potrzeb osób niepełnosprawnych warunków technicznych i lokalowych do realizacji zadania,
- udokumentują posiadanie środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł na sfinansowanie przedsięwzięcia w wysokości nieobjętej dofinansowaniem ze środków Funduszu.

Wysokość dofinansowania:

Wysokość dofinansowania wynosi do 60% kosztów całkowitych planowanego przedsięwzięcia.

Termin składania wniosków:

Stowarzyszenia mogą składać wnioski w siedzibie PCPR lub listownie w terminie do 31 listopada w roku poprzedzającym ubieganie się o dofinansowanie.

Realizacja w/w zadań przez PCPR może ulegać zmianie dlatego też należy, w każdym kolejnym roku zapoznać się z aktualną ofertą Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Szczegółowe informacje dotyczące rozpatrywania wniosków znajdują się na stronie internetowej Centrum.

2.5. Dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej

Warsztaty Terapii Zajęciowej – to placówki wyodrębnione organizacyjnie i finansowo, stwarzające osobom niepełnosprawnym z upośledzeniem możliwość udziału w rehabilitacji społecznej i zawodowej, poprzez terapię zajęciową. Warsztaty terapii zajęciowej realizują zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej, zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika i przygotowujące do możliwie samodzielnego i aktywnego życia. Uczestnictwo w warsztatach zalicza się do podstawowych form rehabilitacji społecznej.

Wskazania uczestnictwa z warsztatów terapii zajęciowej przyznaje osobie niepełnosprawnej **Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności (ul. 1-go Maja 9, 28-100 Busko Zdrój).**

Celem warsztatów jest rehabilitacja zmierzająca do wszechstronnego rozwoju każdego uczestnika, poprawy zaradności osobistej, sprawności psychofizycznych oraz przystosowania i funkcjonowania społecznego.

Realizacja tego celu odbywa się poprzez:

- ogólne usprawnianie,
- rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej, przy zastosowaniu różnych technik terapii zajęciowej,
- przygotowanie do życia w środowisku społecznym poprzez m.in. rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów, decydowania o swoich sprawach, a także poprawę kondycji psychicznej i fizycznej,
- rozwijanie psychofizycznych sprawności niezbędnych w pracy,
- rozwijanie podstawowych oraz specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających podjęcie pracy w zakładzie aktywności zawodowej, pracy zarobkowej albo szkolenia zawodowego lub innych wskazanych działań.

Warsztaty stwarzają osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja przez warsztat celu terapii następuje poprzez indywidualny program rehabilitacji, w którym określa się: formy i zakres rehabilitacji, metody i zakres nauki umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy, formy współpracy z rodziną lub opiekunami.

Czas trwania rehabilitacji zależy przede wszystkim od efektów osiąganych przez osobę niepełnosprawną.

Na terenie Powiatu Buskiego funkcjonują dwa warsztaty terapii zajęciowej:

Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Towarzystwie Przyjaciół Dzieci w Busku – Zdroju, ul. Kościuszki 65, 28-100 Busko – Zdrój

Warsztaty Terapii Zajęciowej przy Domu Pomocy Społecznej w Gnojnie, 28-114 Gnojno.

2.6. Świetlica środowiskowa dla osób niepełnosprawnych

Od maja 2010 roku w budynku Warsztatów Terapii Zajęciowej w Busku – Zdroju funkcjonuje „**Świetlica Środowiskowa dla Osób Niepełnosprawnych**” prowadzona przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Busku – Zdroju dla 10 osób niepełnosprawnych.

Celem działalności świetlicy jest pomoc osobom niepełnosprawnym poprzez terapię zajęciową, organizowanie zajęć terapeutycznych i usprawniających niepełnosprawność oraz poprawa ogólnego rozwoju uczestników i nabycie umiejętności współżycia społecznego.

2.7. Doradca do Spraw Osób Niepełnosprawnych

W ramach projektu „**Nowy Zawód – Nowy Start**” realizowanego od 2009 roku przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku – Zdroju współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej zatrudniony został doradca do spraw osób niepełnosprawnych.

Do zadań Doradcy należy:

- przekazywanie informacji o Projekcie „Nowy Zawód – Nowy Start” oraz o Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie poprzez kolportaż ulotek, wizytówek, poradników dla osób niepełnosprawnych na terenie powiatu buskiego,

- udzielanie informacji o organizacjach pozarządowych świadczących pomoc osobom niepełnosprawnym, działających na polu pomocy społecznej,
- współpraca z pracownikami socjalnymi GOPS z terenu powiatu buskiego celem uzyskania informacji o środowiskach, w których występuje potrzeba pomocy osobom niepełnosprawnym,
- udzielanie porad i informacji nt. uzyskania orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, renty z tytułu niepełnosprawności,
- udzielanie porad i informacji osobom niepełnosprawnym nt. uzyskania dofinansowania z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- rekrutacja osób niepełnosprawnych do udziału w Projekcie.

2.8. Zespół Interwencji Kryzysowej

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Busku – Zdroju działa od 01.02.2004r. w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Został powołany przez Zarząd Powiatu, a jego utworzenie zostało zaplanowane w przyjętej przez Radę Powiatu Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2003-2010 jako jedno z istotnych zadań w obszarze pomocy społecznej w odpowiedzi na rozpoznane potrzeby lokalnej społeczności. Od dnia 01.01.2010r., Ośrodek Interwencji Kryzysowej działający w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Busku Zdroju zmienił nazwę na Zespół Interwencji Kryzysowej.

W ZIK pracuje dwóch psychologów, którzy udzielają pomocy psychologicznej oraz radca prawny udzielający pomocy prawnej. ZIK w oparciu o wymienione wyżej akty prawne, działa w następujących obszarach:

- pomoc psychologiczna i prawna osobom w kryzysie,
- badania psychologiczne dla potrzeb orzecznictwa – PZO, ZUS, KRUS i in,
- pomoc metodyczna i merytoryczna dla jednostek pomocy społecznej z terenu powiatu,
- współpraca z innymi instytucjami w powiecie: m.in. szkołami, samorządami gminnymi, organizacjami pozarządowymi, sądem, policją,

W godzinach pracy Zespołu uruchomiony jest „Telefon Zaufania” dla osób w kryzysie, gdzie można uzyskać pomoc psychologiczną. Telefon zaufania obejmuje również pomoc prawną raz w tygodniu, w godzinach pracy radcy prawnego.

Zespół Interwencji Kryzysowej
ul. Mickiewicza 27, 28-100 Busko – Zdrój
Pokój nr 5
numer telefonu: 41 370 81 87
e-mail: centrum@centrumbusko.pl
godziny pracy: od poniedziałku do piątku 7.30 – 15.30
radca prawny: środa: 15.30-18.00

3. REHABILITACJA ZAWODOWA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Powiatowy Urząd Pracy w Busku – Zdroju
Busko – Zdrój, ul. Różana 2
tel./fax: 41 378 30 54,
41 370 91 20
e-mail: kibu@praca.gov.pl
www.pupbusko.pl

Podstawa prawna: ustawa z dn. 12 kwietnia 2004r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008r. Nr 69, poz. 415 z późn. zm. oraz ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010r, Nr 214, poz.1407 z późn. zm.)

3.1. Powiatowy Urząd Pracy w Busku – Zdroju

Prawo polskie przyjmuje zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, co oznacza nie dyskryminowanie w jakikolwiek sposób, bezpośrednio lub pośrednio, ze względu na jakiegokolwiek okoliczności (np. wiek, płeć, niepełnosprawność, rasę, religię). Osoby niepełnosprawne mają takie samo prawo do pracy, jak wszyscy inni, również na otwartym rynku pracy.

Osoba z orzeczonym **znacznym lub umiarkowanym** stopniem niepełnosprawności może być zatrudniona na otwartym rynku pracy, z tym, że pracodawca musi zapewnić jej warunki odpowiednie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Warunki te powinny być zatwierdzone opinią Państwowej Inspekcji Pracy.

Osoba posiadająca **orzeczenie o niepełnosprawności** ma możliwość zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotna lub jako poszukująca pracy. Za bezrobotną może być uznana między innymi osoba niepełnosprawna, jeżeli jest zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy oraz nie nabyła prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej.

Niepełnosprawny bezrobotny oraz poszukujący pracy i nie pozostający w zatrudnieniu może skorzystać w powiatowym urzędzie pracy zarówno z szerokiego wachlarza usług i instrumentów rynku pracy, przewidzianych w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy a finansowanych z **Funduszu Pracy (FP)**, jak również z różnych form rehabilitacji zawodowej, określonych w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, finansowanych ze środków **Państwowego Funduszu Osób Niepełnosprawnych (PFRON)**.

W szczególności takich jak:

- pośrednictwo pracy, które polega między innymi na udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia, pozyskiwaniu i upowszechnianiu ofert pracy,
- poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa, polegające na udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia, udzielaniu porad indywidualnych i grupowych bezrobotnym i poszukującym pracy z wykorzystaniem różnych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę zatrudnienia,
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy, udzielana poprzez uczestnictwo osób w szkoleniu z zakresu umiejętności poszukiwania pracy, uczestnictwo w zajęciach aktywizacyjnych, udostępnianie baz danych służących uzyskaniu umiejętności poszukiwania pracy i samozatrudnienia,

- szkolenia, które finansowane przez urząd w całości lub w części są organizowane w celu podniesienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych i innych kwalifikacji zwiększających szansę na podjęcie lub utrzymanie zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub działalności gospodarczej,
- dofinansowanie studiów podyplomowych oraz stypendia z tytułu podjęcia dalszej nauki, których celem jest wsparcie finansowe tych osób, które samodzielnie podejmują trud podnoszenia swego wykształcenia i kwalifikacji zawodowych,
- staże, dzięki którym skierowana na staż osoba ma możliwość nabycia praktycznych umiejętności wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązywania stosunku pracy z pracodawcą,
- przygotowanie zawodowe dorosłych, w ramach którego, poprzez udział w praktycznej nauce zawodu lub przyuczeniu do zawodu, osoba na przygotowaniu bez nawiązywania stosunku pracy nabywa wiedzę teoretyczną i praktyczną w danym zawodzie, zakończone egzaminem,
- środki na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej, pozwalające osobom aktywnym i przedsiębiorczym pozyskać środki finansowe na podjęcie własnej działalności,
- refundacja kosztów opieki nad dzieckiem, ułatwiająca osobie samotnie wychowującej dziecko podjęcie pracy lub innej formy aktywizacji,
- zwrot kosztów przejazdów lub zakwaterowania, pozwalający zwiększyć mobilność osób w podejmowaniu zatrudnienia i innych form pomocy.

Poza wymienionymi powyżej rodzajami pomocy, które są bezpośrednio skierowane do osób niepełnosprawnych, istnieje szereg form wsparcia pracodawców i przedsiębiorców, chcących tworzyć miejsca pracy, w tym także miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych. Do najbardziej popularnych form wsparcia, z których korzystają pracodawcy i przedsiębiorcy, należą między innymi:

- prace interwencyjne, które polegają na tym, iż z tytułu zatrudnienia skierowanej osoby pracodawca otrzymuje zwrot części kosztów wynagrodzenia i ubezpieczenia społecznego, w wysokości i przez okres ustalony umową zawartą z powiatowym urzędem pracy,
- refundacja kosztów wyposażenia, czyli zwrot kosztów jakie pracodawca poniósł na wyposażenie lub doposażenie stanowiska pracy, zatrudnionej osoby skierowanej przez powiatowy urząd pracy.

3.2. Uprawnienia pracownicze osób niepełnosprawnych

Uprawnienia pracownicze osób niepełnosprawnych zostały uregulowane w rozdziale 4 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz w rozporządzeniach wykonawczych do niej.

3.2.1. Czas pracy i przerwy w pracy osób niepełnosprawnych

Zgodnie z obowiązującymi przepisami czas pracy osoby niepełnosprawnej nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo, a przy znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo. Osoba niepełnosprawna nie może być również zatrudniana w porze nocnej i godzinach nadliczbowych. Przepisy te nie mają zastosowania do osób zatrudnionych przy pilnowaniu mienia oraz, gdy na wniosek osoby niepełnosprawnej lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne lub, w razie jego braku, lekarz sprawujący wyrazi na to zgodę.

Ten wymiar czasu pracy obowiązuje już od dnia następującego po przedstawieniu pracodawcy orzeczenia o niepełnosprawności. Krótszy wymiar czasu pracy osoby niepełnosprawnej nie powoduje obniżenia wynagrodzenia wypłacanego w stałej miesięcznej wysokości. Pracownikowi, którego wysokość wynagrodzenia jest określona w stawce godzinowej, przechodzącemu na skrócone normy czasu pracy, należy stawkę wynagrodzenia zasadniczego odpowiednio podwyższyć (w stosunku, w jakim pozostaje dotychczasowy wymiar jego czasu pracy do tych norm).

Osoba niepełnosprawna ma prawo do dodatkowej, oprócz przewidzianej kodeksem pracy (15-minutowej), przerwy w pracy na gimnastykę lub wypoczynek (w sumie przerwa w pracy wliczana do czasu pracy osoby niepełnosprawnej wynosi 30 minut).

3.2.2. Prawo do dodatkowego urlopu

Osobie ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności przysługuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 10 dni roboczych, jeśli jej podstawowy urlop nie przekracza 26 dni. Prawo do pierwszego urlopu dodatkowego osoba ta nabywa po przepracowaniu jednego roku następującego po dniu zaliczania jej do jednego z tych stopni niepełnosprawności.

3.2.3. Dodatkowe uprawnienia

Pracownikowi niepełnosprawnemu ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności przysługuje ponadto zwolnienie od pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy, jeśli nie można wykonać tego poza godzinami pracy oraz raz w roku w wymiarze 21 dni roboczych w celu uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym.

3.2.4. Utrata zdolności do pracy na dotychczasowym stanowisku

Osobie zatrudnionej, która w wyniku wypadku przy pracy lub choroby zawodowej utraciła zdolność

do pracy na dotychczasowym stanowisku, pracodawca jest zobowiązany wydzielić lub zorganizować odpowiednie stanowisko pracy z podstawowym zapleczem socjalnym, nie później niż w okresie trzech miesięcy od daty zgłoszenia przez tę osobę gotowości do pracy. Zgłoszenie gotowości do pracy powinno nastąpić w ciągu miesiąca od dnia uznania osoby za niepełnosprawną.

Jeżeli wyłączną przyczyną wypadku przy pracy było naruszenie przepisów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przez pracownika z jego winy lub w wyniku jego stanu nietrzeźwości – pracodawca jest zwolniony ze wskazanych wyżej obowiązków.

3.2.5. Turnus rehabilitacyjny

Osoba o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ma także prawo do zwolnienia od pracy w wymiarze do 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym.

Pracownik ubiegający się o udział w turnusie rehabilitacyjnym powinien uzyskać od lekarza sprawującego nad nim opiekę wnioszek o skierowanie na taki turnus. We wniosku lekarz określa rodzaj turnusu oraz czas jego trwania. Skierowanie na turnus pracownik powinien przedstawić pracodawcy w takim terminie, który umożliwi zapewnienie normalnego toku pracy w zakładzie pracy. Podstawą wypłaty wynagrodzenia za czas zwolnienia od pracy w związku z pobytem na turnusie jest przedłożony pracodawcy dokument, który potwierdza pobyt na turnusie (najczęściej jest to faktura), wystawiony przez organizatora turnusu. Za czas omawianego zwolnienia od pracy, pracownikom niepełnosprawnym przysługuje prawo do wynagrodzenia obliczonego tak jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy. Zgodnie z obowiązującymi przepisami nie może dojść do kumulacji nieobecności w pracy z powodu korzystania z dodatkowego urlopu oraz zwolnienia od pracy w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym. W myśl wskazanej na wstępie ustawy łączny wymiar urlopu dodatkowego i zwolnienia od pracy w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym nie może przekroczyć 21 dni roboczych w roku kalendarzowym.

3.3. Edukacja dzieci niepełnosprawnych

Dziecko niepełnosprawne, posiadające specjalne potrzeby edukacyjne ma prawo do:

- pobierania nauki we wszystkich typach szkół,
- dostosowania treści, metod i organizacji nauczania do jego możliwości psychofizycznych,
- pomocy psychologiczno- pedagogicznej.

W zależności od rodzaju oraz stopnia zaburzeń i odchyłeń dzieciom i młodzieży organizuje się kształcenie i wychowanie, które stosownie do potrzeb umożliwia naukę w dostępnym dla nich zakresie, usprawnianie zaburzonych funkcji, rewalidację i resocjalizację oraz zapewnia specjalistyczną pomoc

i opiekę. Kształcenie to może być prowadzone w formie nauki w szkołach ogólnodostępnych, szkołach lub oddziałach integracyjnych, szkołach lub oddziałach specjalnych oraz specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych, bądź specjalnych ośrodkach wychowawczych. Dzieci i młodzież z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi kierowani są do odpowiedniej formy kształcenia na podstawie orzeczenia wydanego przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych oraz innych poradniach specjalistycznych.

Na wniosek rodziców lub opiekunów prawnych zespoły orzekają o:

- potrzebie kształcenia specjalnego,
- potrzebie indywidualnego nauczania dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim.

Wychowanie przedszkolne i obowiązek szkolny dzieci niepełnosprawnych:

- wychowaniem przedszkolnym obejmuje się dzieci niepełnosprawne w wieku od 3 do 6 lat, jednakże w przypadku dzieci zakwalifikowanych przez poradnię psychologiczno – pedagogiczną do kształcenia specjalnego, wychowaniem przedszkolnym może być objęte dziecko w wieku powyżej 6 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 10 lat,
- obowiązek szkolny każdego dziecka rozpoczyna się z początkiem roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat i trwa do ukończenia gimnazjum, nie dłużej jednak niż do ukończenia 18 lat,
- dla uczniów niepełnosprawnych stworzona jest możliwość wydłużenia obowiązku szkolnego, jednakże nie dłużej niż do ukończenia przez nich 24 lat,
- zgodnie z ustawą o systemie oświaty rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego przez dzieci niepełnosprawne może zostać odroczone do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 10 lat,
- za spełnianie obowiązku szkolnego uznaje się również udział dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych.

3.3.1. Świadczenia na rzecz uczniów niepełnosprawnych

Uczeń niepełnosprawny ma prawo do:

- korzystania z bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu na zajęcia do szkół podstawowych i gimnazjów lub specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych dla dzieci i młodzieży wymagających stosowania

- specjalnej organizacji nauki, metod pracy i wychowania, a także ośrodków umożliwiających dzieciom i młodzieży z głębokim upośledzeniem umysłowym realizację obowiązku szkolnego,
- nieodpłatnego zakwaterowania w internacie specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego,
 - odpowiedniego wyposażenia i oprzyrządowania stanowiska ucznia ,
 - pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
 - dostosowania wymagań edukacyjnych, do indywidualnych potrzeb ucznia, w momencie kiedy poradnia psychologiczno-pedagogiczna lub inna poradnia specjalistyczna stwierdza u ucznia specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie wymaganiom ,
 - przystąpienia do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego oraz egzaminu maturalnego w formie dostosowanej do jego dysfunkcji,
 - zwolnienia z nauki drugiego języka obcego, w przypadku kiedy cierpi na wadę słuchu,
 - wydłużenia każdego etapu edukacyjnego przynajmniej o jeden rok.

4. POMOC SPOŁECZNA

W kompetencji gminy, leży koordynacja funkcjonowania **Ośrodków Pomocy Społecznej**, do zadań których należy: zapewnienie osobie niepełnosprawnej w miejscu zamieszkania usług opiekuńczych, obejmujących pomoc w codziennych zajęciach tj. robienie zakupów, sprzątanie, gotowanie, załatwianie spraw w urzędach i usługi pielęgnacyjne (mycie, kąpanie, ubieranie, pomoc dla osób chorych, dozowanie lekarstw, karmienie), a także usługi specjalistyczne, rehabilitacja i terapia. Jest to szczególny rodzaj usług dostosowany do rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności. Są one świadczone przez specjalistów np. pielęgniarki, rehabilitantów, psychologów i terapeutów.

Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej współpracują z PCPR, wykonując zadania mające na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin.

4.1. Formy pomocy społecznej

Wiele osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin nie wie, że może skorzystać z pomocy finansowej, opiekuńczej. Barię w korzystaniu z pomocy jest często brak znajomości kompetencji instytucji pomocowych. Niektóre osoby nie znają też uregulowań prawnych dotyczących udzielanych świadczeń.

Każda osoba, stającą wobec problemów, których nie jest w stanie rozwiązać samodzielnie, ma prawo zwrócić się z prośbą o pomoc do placówek pomocy społecznej. Pomoc społeczna służy wszystkim osobom, których egzystencja jest w jakikolwiek sposób zagrożona.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej prawo do świadczeń z pomocy społecznej nabywa osoba, która znalazła się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności z powodu:

- ubóstwa,
- sieroctwa,
- bezdomności,
- bezrobocia,
- niepełnosprawności,
- długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- przemocy w rodzinie,
- potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego,
- braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńcze,
- trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy,
- trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- alkoholizmu lub narkomanii,
- zdarzenia losowego lub sytuacji kryzysowej,
- klęski żywiołowej lub ekologicznej.

4.2. Prawo do świadczeń pieniężnych

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej mają osoby i rodziny, których dochód nie przekracza, określonego ustawą, kryterium dochodowego.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 477 zł netto,

- osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 351 zł netto,
- rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwoty 351 zł netto pomnożonej przez ilość członków rodziny.

Przy ustalaniu kryterium dochodowego uprawniającego do otrzymania świadczenia do dochodów nie wlicza się:

- jednorazowych pieniężnych świadczeń socjalnych,
- świadczeń w naturze,
- świadczenia przysługującego osobie bezrobotnej na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z tytułu wykonywania prac społecznie użytecznych,
- świadczenia pieniężnego w postaci składki na ubezpieczenie społeczne, opłacanej przez ośrodek pomocy społecznej,
- alimentów świadczonych przez osoby w rodzinie na rzecz innych osób.

4.2.1. Zasiłek stały

Zasiłek stały przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej w wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 444 zł miesięcznie,
- w przypadku osoby w rodzinie – różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie. W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej zasiłek stały nie przysługuje.

4.2.2. Zasiłek celowy

Zasiłek celowy może być przyznany w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej. Zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów leków i leczenia, remontu mieszkania, opału i odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, a także kosztów pogrzebu.

Osobom bezdomnym i innym osobom niemającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o Narodowym Funduszu Zdrowia może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

Zasiłek celowy może być przyznany również osobom i rodzinom, które poniosły straty w wyniku zdarzenia losowego oraz osobom i rodzinom, które poniosły straty w wyniku klęski żywiołowej lub ekologicznej. W takich sytuacjach zasiłek celowy może być przyznany niezależnie od dochodu (kryterium dochodowego) i może nie podlegać zwrotowi. Zasiłek celowy może być przyznany w formie biletu kredytowanego.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany:

- specjalny zasiłek celowy, który nie podlega zwrotowi,
- zasiłek okresowy, zasiłek celowy lub pomoc rzeczowa, pod warunkiem zwrotu części lub całości kwoty zasiłku lub wydatków na pomoc rzeczową.

4.2.3. Zasiłek pielęgnacyjny

Prawo do niego mają:

- dzieci niepełnosprawne
- osoby powyżej 16 roku życia (niepełnosprawne w stopniu znacznym lub umiarkowanym), jeżeli niepełnosprawność powstała przed 21 rokiem życia,
- osoby powyżej 75 roku życia. Nie należy go jednak łączyć z dodatkiem pielęgnacyjnym, wypłacanym przy emeryturach i rentach.

Aby otrzymać zasiłek pielęgnacyjny wyjątkowo nie trzeba spełniać żadnych kryteriów dochodowych. Jest jednak jeden warunek: osoby nie mogą przebywać w instytucjach zapewniających całodobowe utrzymanie. Zasiłek pielęgnacyjny wynosi 153 zł miesięcznie.

4.2.4. Świadczenie pielęgnacyjne dla opiekuna osoby niepełnosprawnej

Mając pod opieką osobę z niepełnosprawnością i rezygnując z pracy, można ubiegać się o świadczenie pielęgnacyjne.

Kto może się ubiegać:

- rodzice,
- pozostałe osoby, na których spoczywa obowiązek alimentacyjny,
- opiekunowie faktycznie sprawujący opiekę nad dzieckiem.

Świadczenie przysługuje nie tylko opiekunom najbliższym spokrewnionym, ale także tym osobom, które faktycznie sprawują opiekę nad osobą z niepełnosprawnością, o ile osoba nie ma najbliższych spokrewnionych opiekunów lub nie są w stanie się nią opiekować.

Co należy złożyć:

- niosek o ustalenie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego,
- orzeczenie o niepełnosprawności lub znacznym stopniu niepełnosprawności dziecka,
- kopię dowodu osobistego osoby ubiegającej się o świadczenie pielęgnacyjne,
- skrócony odpis aktu urodzenia dziecka,
- zaświadczenie z ośrodka szkolno – wychowawczego, jeśli dziecko tam przebywa bądź jest umieszczone.

Świadczenie nie przysługuje gdy:

- osoba sprawująca opiekę ma ustalone prawo do emerytury, renty, renty socjalnej, zasiłku stałego, nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, zasiłku lub świadczenia przedemerytalnego,
- osoba wymagająca opieki pozostaje w związku małżeńskim lub została umieszczona w rodzinie zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej spokrewnionej z dzieckiem, na której ciąży obowiązek alimentacyjny, albo w związku z koniecznością kształcenia, rewalidacji lub rehabilitacji w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w tym w specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym i korzysta w niej z całodobowej opieki, przez więcej niż 5 dni w tygodniu; z wyjątkiem zakładów opieki zdrowotnej,
- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do wcześniejszej emerytury na to dziecko,

- osoba w rodzinie ma ustalone prawo do dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego albo do świadczenia pielęgnacyjnego na dzieci w rodzinie,
- na osobę wymagającą opieki członek rodziny jest uprawniony za granicą do świadczenia na pokrycie wydatków związanych z opieką, chyba że przepisy stanowią inaczej.

4.3. Świadczenia niepieniężne

4.3.1. Pomoc w kryzysie życiowym

W każdym powiecie powinien funkcjonować ośrodek interwencji kryzysowej. Placówki te udzielają pomocy psychologicznej i prawnej osobom, które znalazły się w jakiegokolwiek sytuacji kryzysowej. Pomoc ta może również polegać na udzieleniu schronienia (np. w przypadkach przemocy w rodzinie). **Na terenie Powiatu Buskiego funkcjonuje Zespół Interwencji Kryzysowej** – patrz rozdział Zadania realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku – Zdroju.

4.3.2. Pomoc dla osób bezdomnych

Każda gmina jest zobowiązana zapewnić schronienie, posiłek i niezbędne ubranie osobie potrzebującej. Osoba bezdomna może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, który powinien uwzględniać jej sytuację oraz zapewniać szczególne wspieranie osoby aktywnie uczestniczącej w wychodzeniu z bezdomności. Program, stosownie do potrzeb osoby, która ma być nim objęta, może uwzględniać wszelkie środki pomocy, którymi dysponuje ośrodek realizujący program. Osoba bezdomna objęta programem wychodzenia z bezdomności korzysta ze świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego na zasadach określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu zdrowotnym.

4.3.3. Pomoc rzeczowa: odzież i posiłki

Przyznanie niezbędnego ubrania następuje przez dostarczenie potrzebującej osobie lub rodzinie: bielizny, odzieży i obuwia odpowiednich do jej indywidualnych właściwości oraz pory roku. Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić.

4.3.4. Praca socjalna

Świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami (bez względu na posiadany dochód) w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej.

4.4. Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne w szczególności prawne, psychologiczne i rodzinne, jest świadczone osobom i rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze w rodzinach naturalnych i zastępczych oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną, a także terapię rodzinną.

4.5. Świadczenia zdrowotne

Uprawnienia do świadczeń zdrowotnych dla osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej – osoby zgłaszane do ubezpieczenia zdrowotnego przez pomoc społeczną.

Uprawnienie do świadczeń zdrowotnych przysługuje osobom, które:

- pobierają zasiłek stały,
- osobom bezdomnym objętym indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności.

Do ubezpieczenia zdrowotnego zgłaszają te osoby ośrodki pomocy społecznej. **Świadczenia zdrowotne przysługują również osobom, które są członkami rodziny** (w myśl przepisów ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym) osób otrzymujących wyżej wymienione świadczenia z pomocy społecznej.

Do ubezpieczenia zdrowotnego zgłaszane są przez ośrodki pomocy społecznej również **dzieci – na wniosek opiekunów lub z własnej inicjatywy** – nieprzebywające w specjalnych placówkach i niepodlegające ubezpieczeniu z innego tytułu, do czasu rozpoczęcia realizacji obowiązku szkolnego.

4.5.1. Lekarz rodzinny

Lekarz rodzinny (lub lekarz podstawowej opieki zdrowotnej) to lekarz „pierwszego kontaktu” – wybierany przez osobę ubezpieczoną. Jest to lekarz prowadzący podstawowe leczenie i kierujący w razie potrzeby do lekarzy specjalistów. **Usługi lekarza pierwszego kontaktu powinny być dostępne całą dobę.**

4.5.2. Pomoc lekarzy specjalistów

Lekarze specjaliści udzielają pomocy:

- na podstawie skierowania lekarza rodzinnego (lekarza podstawowej opieki zdrowotnej),
- bez skierowania jeśli świadczenie ma być udzielane w związku z wypadkiem, zatruciem, urazem, stanem zagrożenia życia lub porodem.

Nie jest konieczne skierowanie do następujących lekarzy specjalistów:

- ginekologa i położnika,
- stomatologa,
- dermatologa i wenerologa,
- onkologa,
- psychiatry,
- okulisty.

Pomoc lekarza specjalisty bez skierowania uzyskają również następujące osoby:

- potrzebujące leczenia odwykowego (osoby uzależnione od alkoholu, środków odurzających i substancji psychotropowych oraz od tytoniu),
- osoby zakażone wirusem HIV,
- osoby chore na gruźlicę,
- inwalidzi wojenni.

Skierowanie do lekarzy specjalistów, obejmuje całość specjalistycznych świadczeń zdrowotnych związanych z leczeniem schorzenia, które było podstawą jego wystawienia (jedno skierowanie jest podstawą do zrealizowania całego celu skierowania, bez potrzeby wypisywania ponownego przed kolejną wizytą).

Wybór lekarza rodzinnego i innych specjalistów udzielających świadczeń zdrowotnych. Ubezpieczony ma prawo do swobodnego wyboru:

- lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarza rodzinnego oraz lekarza stomatologa,

- lekarza specjalisty, spośród lekarzy ubezpieczenia zdrowotnego współpracujących z NFZ. Ubezpieczony ma prawo do swobodnego wyboru pielęgniarki, położnej i innych świadczeniodawców, związanych umową z NFZ. Ubezpieczony ma prawo do zmiany wybranego przez siebie lekarza podstawowej opieki zdrowotnej lub lekarza rodzinnego 2 razy w ciągu roku bez ponoszenia za to opłat.

4.5.3. Pielęgniarska opieka długoterminowa

Pielęgniarska opieka długoterminowa jest to opieka nad obłożnie i przewlekle chorymi przebywającymi w domu, którzy ze względu na istniejące problemy zdrowotne wymagają udzielania systematycznych świadczeń pielęgniarskich. Pacjenci ci nie potrzebują hospitalizacji w oddziałach lecznictwa stacjonarnego i z różnych względów nie chcą lub nie mogą przebywać w zakładach opieki długoterminowej, a wymagają systematycznej i intensywnej opieki pielęgniarskiej w warunkach domowych we współpracy z lekarzem rodzinnym.

Pielęgniarską opieką długoterminową nie mogą być objęci pacjenci w ostrej fazie choroby psychicznej i w terminalnej fazie choroby nowotworowej.

Podstawą przyznania pielęgniarskiej opieki długoterminowej jest wniosek lekarza oraz wywiad pielęgniarski przeprowadzony w domu pacjenta. Czas objęcia chorego tą formą opieki jest warunkowany stanem zdrowia. W miarę poprawy stanu zdrowia pacjent zostaje objęty opieką pielęgniarki środowiskowo – rodzinnej (w ramach praktyki lekarza rodzinnego).

4.6. Leczenie

4.6.1. Leczenie szpitalne

Ubezpieczony ma prawo do leczenia szpitalnego, na podstawie skierowania wydanego przez każdego lekarza, mającego prawo wykonywania zawodu, jeżeli cel leczenia nie może być osiągnięty przez leczenie ambulatoryjne. W czasie leczenia szpitalnego wszelkie niezbędne badania, leki i materiały przysługują pacjentowi bezpłatnie.

Leczenie uzdrowiskowe (sanatoria):

- leczenie uzdrowiskowe (w sanatorium) przysługuje ubezpieczonym na podstawie skierowania wystawionego przez lekarza ubezpieczenia zdrowotnego

- skierowanie winno być rozpatrzone w ciągu 30 dni od daty jego wpływu do Narodowego Funduszu Zdrowia,
- skierowanie wystawione przez lekarza podlega potwierdzeniu przez NFZ. Narodowy Fundusz Zdrowia może nie potwierdzić skierowania z przyczyn merytorycznych lub z powodu braku miejsc w sanatorium; w przypadku nie potwierdzenia skierowania z powodu braku miejsc w sanatorium osoba ubezpieczona jest wpisywana na listę oczekujących. potwierdzenie skierowania Narodowy Fundusz Zdrowia doręcza ubezpieczonemu nie później niż 14 dni przed planowaną datą rozpoczęcia leczenia,
- osoba niepełnosprawna, która z powodu dysfunkcji narządu ruchu nie może korzystać ze środków transportu publicznego, posiada uprawnienie do bezpłatnego przewozu środkiem transportu sanitarnego leczenie uzdrowskowe (sanatoryjne) jest bezpłatne a koszty żywienia i zakwaterowania podlegają częściowej odpłatności,
- niepodlegające ubezpieczeniu z innego tytułu dzieci osób ubezpieczonych, do 18 roku życia (a jeśli się uczą dalej – do ukończenia 26 roku życia), nie ponoszą kosztów zakwaterowania i żywienia w sanatorium uzdrowskowym; niepodlegające ubezpieczeniu z innego tytułu dziecko osoby ubezpieczonej, które ma orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności, nie ponosi kosztów żywienia i zakwaterowania bez względu na wiek.

4.6.2. Leczenie za granicą

Leczenie za granicą w przypadku nagłego zachorowania.

Wyjeżdżając do któregośkolwiek z krajów Unii Europejskiej, mamy prawo do korzystania z usług publicznej służby zdrowia w przypadku nagłego zachorowania. Musimy tylko w szpitalu lub gabinecie lekarskim okazać Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego (którą uzyskamy w Narodowym Funduszu Zdrowia). Pomoc zostanie nam udzielona bezpłatnie, chyba, że w tym akurat państwie pobierane są od wszystkich pacjentów opłaty. Wtedy będziemy musieli tak jak obywatele tego kraju, zapłacić tę kwotę z własnej kieszeni.

Planowane leczenie za granicą za zgodą Narodowego Funduszu Zdrowia.

Unijne przepisy umożliwiają pacjentom bezpłatne planowane leczenie poza granicami własnego kraju, jeśli dostęp do tego świadczenia jest utrudniony w kraju zamieszkania (np. długi czas oczekiwania, bardzo rzadka choroba, skomplikowane zabiegi). Wymagana jest jednak wówczas zgoda instytucji ubezpieczeniowej (w naszym wypadku Narodowego Funduszu Zdrowia), która zobowiązuje się do pokrycia kosztów leczenia (druk E112). Rozpatrywanie wniosku kierowanego w tej sprawie do Narodowego Funduszu Zdrowia kończy się wydaniem decyzji, na którą można wnieść skargę do sądu administracyjnego.

Skierowanie na leczenie i badania, których nie przeprowadza się w kraju.

Narodowy Fundusz Zdrowia może skierować ubezpieczonego do przeprowadzenia za granicą leczenia lub badań diagnostycznych, których nie przeprowadza się w kraju. Koszty tych świadczeń oraz koszty transportu ubezpieczonego za granicę i transportu do kraju są finansowane z budżetu państwa. Rozpatrywanie wniosku kierowanego w tej sprawie do Narodowego Funduszu Zdrowia kończy się wydaniem decyzji, na którą można wnieść skargę do sądu administracyjnego.

5. UPRAWNIENIA DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

5.1. Instytucje orzekające o stopniu niepełnosprawności

Do orzekania o niepełnosprawności powołane są **powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności**, działają one jako pierwsza instancja oraz **wojewódzkie zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności**, działające jako druga instancja, rozpatrująca odwołania od orzeczeń powiatowych zespołów.

Powiatowy Zespół powołuje starosta po uzyskaniu zgody wojewody w ramach zadań z zakresu administracji rządowej. Natomiast Wojewódzki Zespół powołuje wojewoda.

Szczegółowe zasady orzekania o stopniu niepełnosprawności, reguluje Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. (Dz. U. Nr 139, poz.1328).

Obecnie obowiązują dwa rodzaje orzecznictwa, regulowane odrębnymi ustawami i prowadzone przez różne instytucje:

- **do celów rentowych:**
 - orzecznictwo rentowe prowadzone przez lekarzy orzeczników Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS), dla osób pracujących,
 - orzecznictwo dla rolników ubezpieczonych w Kasie Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), prowadzone przez lekarzy rzeczoznawców i komisje lekarskie Kasy,
 - orzecznictwo rentowe prowadzone przez komisje podległe Ministerstwu Obrony Narodowej lub Ministerstwu Spraw Wewnętrznych i Administracji, dla zatrudnionych w służbie tych resortów.
- **do celów pozarentowych** – orzecznictwo pozarentowe prowadzone przez zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności.

5.1.1. Orzecznictwo o niezdolności do pracy do celów rentowych

Orzekaniem o niezdolności do pracy do celów rentowych zajmują się **lekarze orzecznicy Zakładu Ubezpieczeń Społecznych**. Lekarz orzecznik ocenia stopień niezdolności do pracy. Wydaje on orzeczenie, na podstawie którego ZUS podejmuje decyzję w sprawie świadczeń rentowych. Osoba ubiegająca się o rentę z tytułu niezdolności do pracy składa wniosek o rentę we właściwym terenowo oddziale ZUS.

Z wnioskiem o **wydanie orzeczenia** występuje właściwa jednostka organizacyjna oddziału ZUS. Orzeczenie stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń (np. renty), do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy.

Na podstawie jakich dokumentów jest wydawane orzeczenie ?

Lekarz orzecznik wydaje orzeczenie na podstawie bezpośredniego badania osoby ubiegającej się o świadczenie oraz posiadanej dokumentacji. Wniosek o wydanie orzeczenia powinien zawierać:

- imię i nazwisko, datę urodzenia, miejsce zamieszkania wnioskodawcy, PESEL i NIP lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu,

- określenie celu wydania orzeczenia i wskazanie okoliczności, które lekarz orzecznik ma ustalić.

Do wniosku powinny być dołączone:

- zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza, pod którego opieką znajduje się osoba ubiegająca się o świadczenie (zaświadczenie nie może być wystawione wcześniej niż miesiąc przed złożeniem wniosku o rentę),
- wywiad zawodowy dotyczący charakteru i rodzaju pracy,
- dokumentacja medyczna i rentowa oraz inne dokumenty poświadczające stan zdrowia, a mające znaczenie dla wydania orzeczenia np. poprzednie orzeczenie, zaświadczenie ze szpitala, karta badania profilaktycznego, dokumentacja rehabilitacji leczniczej lub zawodowej.

Jeśli wymieniona powyżej dokumentacja jest wystarczająca do wydania orzeczenia lekarz orzecznik może wydać orzeczenie tylko na tej podstawie, bez przeprowadzania badania. Przed wydaniem orzeczenia lekarz orzecznik może zlecić uzupełnienie dokumentacji, w szczególności o opinie lekarza konsultanta lub psychologa albo o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej.

O czym orzeka lekarz orzecznik ZUS?

Lekarz orzecznik wydaje orzeczenie o niezdolności do pracy.

Przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy lekarz orzecznik bierze pod uwagę:

- stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia w wyniku leczenia i rehabilitacji,
- możliwość wykonywania dotychczasowej lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę m. in. dotychczas wykonywaną pracę, wykształcenie, wiek.

Lekarz orzecznik kwalifikuje osobę jako:

- całkowicie niezdolną do pracy oraz samodzielnej egzystencji – orzekana jest jeżeli stopień naruszenia sprawności organizmu powoduje konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innej osoby w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych.
- całkowicie niezdolną do pracy – osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy,
- częściowo niezdolną do pracy – osoba częściowo niezdolna do pracy to osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy, zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Niezdolność do pracy orzeka się na okres nie dłuższy niż 5 lat.

Niezdolność do pracy orzeka się na okres dłuższy niż 5 lat, jeżeli według wiedzy medycznej nie ma rokowań odzyskania zdolności do pracy przed upływem tego okresu.

Jakie warunki należy spełnić aby otrzymać rentę ?

Samo orzeczenie o niezdolności do pracy nie jest równoznaczne z prawem do renty. Prawo do renty ma osoba, która spełni jednocześnie następujące warunki:

- jest niezdolna do pracy,
- ma wymagany okres zatrudnienia (tzw. okresy składkowe i nieskładkowe),
- niezdolność do pracy powstała w czasie zatrudnienia lub w okresie równorzędny z okresem zatrudnienia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Osobie, która spełnia wszystkie wymienione powyżej warunki przysługuje:

- **renta okresowa** – jeżeli niezdolność do pracy jest okresowa. Renta ta przysługuje przez okres wskazany w decyzji organu rentowego,
- **renta stała** – jeżeli niezdolność do pracy jest trwała,
- **renta szkoleniowa** – jeżeli wobec tej osoby orzeczono celowość przekwalifikowania zawodowego, ponieważ nie może ona pracować w dotychczasowym zawodzie, renta szkoleniowa przysługuje przez 6 miesięcy, z możliwością przedłużenia, ale nie dłużej niż o 30 miesięcy (o ile jest to niezbędne do przekwalifikowania się).

Organ rentowy pisemnie zawiadamia osobę uprawnioną o terminie wstrzymania wypłaty oraz o warunkach przywrócenia prawa do renty z tytułu okresowej niezdolności do pracy, nie później niż na 3 miesiące przed ustaniem prawa do renty. Osoba zainteresowana dalszym pobieraniem renty powinna złożyć wniosek o przywrócenie do niej prawa wraz z zaświadczeniem o stanie zdrowia wydanym przez lekarza opiekującego się tą osobą.

Niezdolność do pracy jest orzekana przez lekarza orzecznika ZUS do celów rentowych. Nie oznacza to jednak, że nie możemy podjąć pracy.

ZUS nie ma wpływu na ewentualne wykonywanie pracy przez ubezpieczonego, co do którego orzeczono o niezdolności do pracy. Może jedynie zawiesić rentę w całości lub w części. Nie oznacza to jednak, że podjęcie pracy nie może mieć wpływu na sytuację rencisty.

Do Kogo można się odwołać ?

Od 1 stycznia 2005 r. obowiązują nowe zasady odwoływania się w sprawach dotyczących rent i orzekania o niezdolności do pracy. Do końca 2004 r. od decyzji lekarza orzecznika ZUS – od jego orzeczenia – nie przysługiwało odwołanie. Decyzję lekarza można było podważyć jedynie na drodze postępowania sądowego. Obecnie można zmienić niekorzystne orzeczenie lekarza, składając **sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych**. To znacznie skraca czas oczekiwania na decyzję (postępowania w sądzie trwały niekiedy nawet kilka lat).

Postępowanie w ZUS

- lekarz orzecznik ZUS wydaje orzeczenie o niezdolności do pracy,
- od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS przysługuje sprzeciw do komisji lekarskiej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Sprzeciw należy zgłosić przed upływem 14 dni od dnia otrzymania (doręczenia) orzeczenia lekarza orzecznika. Sprzeciw zgłasza się za pośrednictwem właściwej ze względu na miejsce zamieszkania jednostki organizacyjnej ZUS. Będzie to więc ta sama jednostka, do której zgłosiliśmy się na początku – składając wniosek o rentę,
- na podstawie orzeczenia lekarza orzecznika ZUS lub orzeczenia komisji lekarskiej Zakład wydaje decyzję w sprawie świadczeń, do których prawo uzależnione jest od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Orzeczenie lekarza orzecznika może być podważane przez samego zainteresowanego, tzn. osobę ubiegającą się o rentę, jednak przekazać sprawę do rozpatrzenia komisji lekarskiej, może również Zakład Ubezpieczeń Społecznych. ZUS ma na to 14 dni. W tym terminie może zgłosić zarzut wadliwości orzeczenia, zawiadamiając o tym fakcie osobę zainteresowaną.

Odwołanie do sądu

Od decyzji ZUS (w sprawie renty) można odwołać się do Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych. Odwołanie do sądu nie będzie skuteczne jeśli w pierwszej kolejności nie skorzystamy z drogi odwoławczej w ZUS (nie zgłosimy sprzeciwu do komisji lekarskiej). Pamiętajmy jednak, że do komisji odwołujemy się (wnosimy sprzeciw) tylko w sprawie orzeczenia, a nie w sprawie decyzji o przyznaniu świadczenia. Odwołanie do sądu wnosi się pisemnie za pośrednictwem oddziału ZUS, który wydał decyzję, w terminie

miesiąca od doręczenia odpisu decyzji. Sąd odrzuca odwołanie wniesione po upływie terminu, chyba że przekroczenie terminu nie jest nadmierne i nastąpiło z przyczyn niezależnych od odwołującego się.

Ważne!!!

Uzyskanie orzeczenia lekarza orzecznika lub komisji lekarskiej, oraz przyznana renta nie oznacza, że już zawsze będziemy otrzymywać świadczenie. Zdają sobie z tego sprawę osoby, którym orzeczono okresową niezdolność do pracy i przyznano rentę okresową. Jednak nawet uzyskanie orzeczenia o trwałej niezdolności do pracy nie oznacza, że już nigdy nie będziemy musieli poddawać się ocenie ZUS. Zakład ma prawo wezwać nas na badania kontrolne. Sprawdza czy lekarze orzecznicy i komisje pracują prawidłowo, a orzeczenia wydawane są wg jednolitych zasad. Jeśli doszuka się nieprawidłowości, może zlecić ponowne badanie.

5.1.1.1. Renta socjalna

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w Busku – Zdroju
ul. Partyzantów 33
28-100 Busko – Zdrój
tel. 41 378-84-32

Renta socjalna jest świadczeniem alternatywnym dla osób, które nie nabyły uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy, są osobami niepełnosprawnymi „od dzieciństwa” a perspektywy zatrudnienia (ze względu na stopień niesprawności) są niekorzystne.

Renta socjalna przysługuje osobie, która jest pełnoletnia oraz całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- przed ukończeniem 18 roku życia,
- w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25 roku życia,
- w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Renta socjalna może zostać przyznana na stałe – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała lub na czas określony – jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa. Rentę socjalną przyznaje i wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik ZUS w taki sam sposób jak w przypadku renty z tytułu niezdolności do pracy.

Renta socjalna nie przysługuje osobie: uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze

rentowym z instytucji zagranicznych, renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego, będącej właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 5 ha przeliczeniowych.

Renta socjalna wynosi 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy określonej w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Kwota renty socjalnej jest opodatkowana, oznacza to, że osoby ją pobierające mogą korzystać z odliczeń podatkowych.

W przypadku zbiegu uprawnień do renty socjalnej z uprawnieniem do renty rodzinnej kwota renty socjalnej ulega takiemu obniżeniu, aby łączna kwota obu świadczeń nie przekraczała 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Kwota obniżonej renty socjalnej nie może być niższa niż 10% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Renta socjalna nie przysługuje, jeżeli kwota renty rodzinnej przekracza 200% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

Osobom uprawnionym do renty socjalnej przed dniem wejścia w życie ustawy o rencie socjalnej na podstawie ustawy o pomocy społecznej, renta socjalna przysługuje w wysokości i na zasadach określonych w ustawie o rencie socjalnej. Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności oraz orzeczenia komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów wydane przed dniem wejścia w życie ustawy o rencie socjalnej i uprawniające do renty socjalnej na podstawie ustawy o pomocy społecznej stanowią podstawę do przyznania renty socjalnej na okres, na który zostały wydane. W razie śmierci osoby pobierającej rentę socjalną przysługuje zasiłek pogrzebowy, na zasadach i w wysokości określonych w przepisach o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

5.1.1.2. Renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy

KRUS

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Placówka Terenowa w Busku-Zdroju

ul. Armii Krajowej 17

28-100 Busko-Zdrój

tel. 41 378 38 31, 41 378 78 53

Renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu (rolnikowi, domownikowi), który spełnia łącznie następujące warunki:

- jest trwale lub okresowo całkowicie niezdolny do pracy w gospodarstwie rolnym,
- całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w okresie podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów,
- podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez wymagany okres wynoszący co najmniej:
 - rok - jeżeli całkowita niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym powstała w wieku do 20 lat,
 - 2 lata - jeśli niezdolność ta powstała w wieku powyżej 20 lat do 22 lat,
 - 3 lata - jeśli niezdolność ta powstała w wieku powyżej 22 lat do 25 lat,
 - 4 lata - jeśli niezdolność ta powstała w wieku powyżej 25 lat do 30 lat,
 - 5 lat - jeśli niezdolność ta powstała w wieku powyżej 30 lat; wymagane 5 lat powinno przypadać w okresie ostatnich 10 lat przed złożeniem wniosku o przyznanie renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy.

Do okresów podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, od których zależy prawo do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, zalicza się również okresy:

- podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin w latach 1983 – 1990,
- prowadzenia gospodarstwa rolnego lub pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, przed dniem 1 stycznia 1983 r.,
- od których zależy prawo do emerytury zgodnie z przepisami emerytalnymi.

Okresów, o których mowa wyżej, nie zalicza się do okresów ubezpieczenia, jeżeli zostały one zaliczone do okresów, od których zależy prawo do emerytury lub renty na podstawie odrębnych przepisów.

Przy ustalaniu prawa do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy (również i wysokości tego świadczenia) są nadal przyjmowane okresy ubezpieczenia innego niż rolnicze – bez względu na datę urodzenia osób ubiegających się o to świadczenie.

Jeśli niezdolność do pracy powstała wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej, wymagany jest jakikolwiek okres ubezpieczenia, który obejmuje dzień wypadku lub dzień zachorowania na chorobę zawodową. Warunkiem otrzymania renty rolniczej jest to, że niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym musi powstać w okresie podlegania rolniczemu ubezpieczeniu lub nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tego ubezpieczenia. Za całkowicie niezdolnego do pracy w gospodarstwie rolnym uważa się ubezpieczonego, który z powodu naruszenia sprawności organizmu utracił zdolność do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym. Całkowitą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym uznaje się za trwałą, jeżeli ubezpieczony nie rokuje odzyskania zdolności do osobistego wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym. Natomiast w przypadku, gdy ubezpieczony rokuje odzyskanie zdolności do pracy – całkowitą niezdolność do pracy uznaje się za okresową.

O niezdolności ubezpieczonego do pracy orzekają w postępowaniu orzeczniczym:

- lekarz rzeczoznawca KRUS (I instancja)
- komisja lekarska KRUS (II instancja), w wyniku odwołania się rolnika od orzeczenia lekarza rzeczoznawcy lub w wyniku wniesienia zarzutu wadliwości orzeczenia lekarza rzeczoznawcy przez lekarza regionalnego inspektora ds. orzecznictwa lekarskiego.

Rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy przyznaje się jako rentę stałą, jeżeli całkowita niezdolność ubezpieczonego do pracy w gospodarstwie rolnym jest trwałą i nie orzeczono celowości przekwalifikowania zawodowego. W pozostałych przypadkach renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy przysługuje przez okres wskazany w decyzji Prezesa KRUS lub do czasu objęcia rencisty innym ubezpieczeniem społecznym.

Osoba uprawniona do okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy traci prawo do tego świadczenia, jeżeli podejmie działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w ZUS (bez względu na wysokość przychodów osiągniętych z tytułu tej działalności).

Jeżeli osoba utraciła prawo do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy z powodu nie uznania jej za całkowicie niezdolną do pracy w gospodarstwie rolnym, a w ciągu 18 miesięcy od dnia ustania tego prawa stanie się ponownie całkowicie niezdolna do pracy w gospodarstwie rolnym, to wówczas prawo do renty zostanie jej przywrócone.

Jeżeli osoba uprawniona do okresowej renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy chce uzyskać prawo do tego świadczenia na kolejny okres (na stałe), powinna przed upływem okresu, na który renta została jej przyznana, złożyć nowy wniosek o świadczenie rentowe wraz z zaświadczeniem o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza leczącego na druku KRUS N-14.

Osobom pobierającym renty rolnicze z tytułu niezdolności do pracy, które osiągnęły wiek 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn, **przyznaje się z urzędu emeryturę rolniczą** w wysokości nie niższej od dotychczas pobieranej renty, jeżeli osoba ta spełnia warunek posiadania wymaganego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez co najmniej 25 lat (w przypadku osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. musi to być co najmniej 25 lat podlegania wyłącznie ubezpieczeniu rolniczemu).

W przypadku osób urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r. wysokość przyznanej emerytury może być niższa od dotychczas pobieranej renty, z powodu wyłączenia okresów podlegania innemu ubezpieczeniu.

Renta rolnicza z tytułu niezdolności do pracy **składa się z części składkowej i części uzupełniającej**. Część składkowa nie ulega zawieszeniu, natomiast wypłata części uzupełniającej może zostać zawieszona w całości lub w określonej części (w 25% lub w 50%), jeżeli rencista prowadzi działalność rolniczą.

Osoba urodzona po dniu 31 grudnia 1948 r. uprawniona do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy traci prawo do tego świadczenia, gdy uzyska prawo do emerytury pracowniczej. Jeżeli jednak osoba ta, zanim wystąpi z wnioskiem o emeryturę pracowniczą, złoży oświadczenie, iż wybiera rentę rolniczą, może nadal pobierać to świadczenie. W przypadku złożenia takiego oświadczenia środki zgromadzone na rachunku tej osoby w otwartym funduszu emerytalnym (OFE) są przekazywane przez ten fundusz, za pośrednictwem ZUS, na dochody budżetu państwa. Oświadczenie o wyborze świadczenia jest ostateczne i nie przysługuje od niego prawo odstąpienia.

Osoba uprawniona do renty rolniczej z tytułu niezdolności do pracy, która nie spełni warunków do przyznania emerytury rolniczej z urzędu, jest wzywana przez KRUS – w terminie co najmniej 3 miesięcy przed osiągnięciem przez nią wieku emerytalnego – do złożenia ww. oświadczenia o wyborze świadczenia.

Dodatki do emerytur i rent

Do emerytur i rent przysługują dodatki przyznawane zarówno na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.), jak i na podstawie innych przepisów:

Dodatek pielęgnacyjny

Dodatek pielęgnacyjny przysługuje na zasadach i w wysokości określonych w przepisach emerytalnych, tj. przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.).

Zgodnie z przepisami tej ustawy dodatek pielęgnacyjny przysługuje osobie uprawnionej do emerytury lub renty, jeżeli została ona uznana za całkowicie niezdolną do pracy oraz do samodzielnej egzystencji, albo ukończyła 75 lat życia.

Należy zaznaczyć, że osobie uprawnionej do emerytury lub renty przebywającej w ponadgminnym domu pomocy społecznej na podstawie skierowania wydanego przed dniem 1 stycznia 2004 r., w zakładzie opiekuńczo-leczniczym lub w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym nie przysługuje dodatek pielęgnacyjny, chyba że przebywa poza tą placówką przez okres dłuższy niż 2 tygodnie w miesiącu.

Dodatek pielęgnacyjny przysługuje zatem osobom przebywającym w domu pomocy społecznej innym niż ponadgminny, do którego zostały skierowane przed dniem 1 stycznia 2004 r. oraz bez względu na status domu pomocy społecznej, jeżeli osoby przebywające w tym domu zostały do niego skierowane po dniu 31 grudnia 2003 r.

Ponadto **dodatek pielęgnacyjny z tytułu ukończenia 75 lat nie jest wypłacany emerytom i rencistom** pobierającym rolnicze świadczenia emerytalno-rentowe, którzy nie zaprzestali prowadzenia działalności rolniczej w rozumieniu przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Kwota dodatku pielęgnacyjnego ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

Dodatek kombatancki

Dodatek kombatancki przysługuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002 r. Nr 42, poz. 371 z późn. zm.). O spełnieniu warunków wymaganych do otrzymania uprawnień kombatanckich, w tym dodatku kombatanckiego, orzeka – na podstawie udokumentowanego wniosku osoby zainteresowanej oraz rekomendacji stowarzyszenia właściwego dla określonego rodzaju działalności kombatanckiej lub represji – Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych lub osoby przez niego upoważnione, wydając stosowną decyzję. Na podstawie tej decyzji powyższy Urząd wydaje odpowiednie zaświadczenie, które stanowi dla OR/PT KRUS podstawę do wypłaty dodatku kombatanckiego.

Należy dodać, że **dodatek kombatancki przysługuje wyłącznie osobom posiadającym uprawnienia kombatanckie lub tym, które zostały uznane za osoby represjonowane**. W związku z tym wdowa/wdowiec po kombatancie nie ma prawa do dodatku kombatanckiego, chyba że posiada (lub uzyska) własne uprawnienia kombatanckie lub zostanie uznany za osobę represjonowaną. Dodatek kombatancki jest wypłacany, o ile nie jest już wypłacany dodatek z tytułu tajnego nauczania, który przysługuje w związku z ustawą z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.).

W razie zbiegu prawa do kilku świadczeń o charakterze emerytalno-rentowym, przysługuje tylko jeden dodatek kombatancki.

Kwota dodatku kombatanckiego ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

Dodatek dla sieroty zupełnej

Dodatek dla sieroty zupełnej przyznawany jest do renty rodzinnej na podstawie art. 31 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Przepis ten zakłada, że dodatek ten przysługuje w wysokości określonej w przepisach ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Kwota dodatku dla sieroty zupełnej ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja. Jeżeli do renty rodzinnej uprawnione są sieroty zupełne, część renty rodzinnej przysługującej każdej z tych sierot zwiększa się o taki dodatek.

Ryczałt energetyczny

Ryczałt energetyczny jest przyznawany na podstawie art. 20 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego. Przepis ten stanowi, że kombatantom i innym osobom uprawnionym – emerytom, rencistom i inwalidom – przysługuje ryczałt energetyczny w wysokości 50% taryfowych opłat za korzystanie z energii elektrycznej, gazowej i ciepłej na cele domowe, obliczony na podstawie norm ilościowych ustalonych przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych. Kwota ryczałtu energetycznego oraz termin, od którego obowiązuje nowa wysokość ryczałtu, określane są więc każdorazowo przez Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych.

Ryczałt energetyczny przysługuje również wdowom lub wdowcom – emerytom i rencistom – pozostałym po kombatantach i innych osobach uprawnionym. Ryczałt energetyczny przysługuje ponadto osobom wymienionym w ustawie z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach wydobywania rud uranu i batalionach budowlanych, a także wdowom po żołnierzach-górnikach, pobierającym emeryturę lub rentę. W razie zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia emerytalnego lub rentowego przysługuje jeden ryczałt energetyczny.

Dodatek z tytułu pracy przymusowej

W myśl ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników do emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia przysługuje dodatek z tytułu pracy przymusowej po dniu 1 września 1939 r. w wysokości 2% emerytury podstawowej za każdy pełny rok takiej pracy. Oznacza to, że osoba

uprawniona do emerytury lub renty rolniczej, która udokumentuje okres pracy przymusowej, krótszy niż 12 miesięcy, nie nabędzie prawa do tego dodatku.

Ustawa o ubezpieczeniu społecznym rolników nie definiuje pojęcia „praca przymusowa” – termin ten został określony w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS.

Za okresy pracy przymusowej uznawane są następujące okresy pracy:

- wykonywanej na rzecz hitlerowskich Niemiec w okresie II wojny światowej,
- wykonywanej na obszarze Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 31 grudnia 1956 r.,
- wykonywanej na rozkaz władz alianckich do dnia 31 grudnia 1945 r.,
- wykonywanej w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranu oraz batalionach budowlanych podczas odbywania służby wojskowej w Wojsku Polskim.

Za pracę przymusową uznaje się każdą pracę wykonywaną w określonych rygorach, pod groźbą jakiegokolwiek kary, o ile do tej pracy dana osoba nie zgłosiła się dobrowolnie, tzn. nie była to praca wykonywana w oparciu o umowę o pracę, na zasadach dobrowolnych bądź z przymusu ekonomicznego. Należy dodać, że okresy pracy przymusowej mogą być udowodnione wszelkimi dokumentami stwierdzającymi wykonywanie pracy przymusowej, a w przypadku braku dokumentów, dowodami na okoliczność pracy przymusowej mogą być zeznania wiarygodnych świadków (oryginalne oświadczenia co najmniej 2 świadków).

Dodatek z tytułu pracy przymusowej przysługuje bez względu na fakt, że okres pracy przymusowej został uwzględniony do ustalenia prawa i wysokości emerytury lub renty z innego tytułu. Dodatek z tytułu pracy przymusowej dolicza się do części składkowej emerytury lub renty rolniczej, uwzględniając jego wysokość przy ustalaniu wskaźnika wymiaru tej części.

Świadczenie pieniężne dla osób deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach III Rzeszy i ZSRR

Świadczenie to przyznawane jest na podstawie przepisów ustawy z dnia 31 maja 1996 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym osobom deportowanym do pracy przymusowej oraz osadzonym w obozach pracy przez III Rzeszę i Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich (Dz. U. Nr 87, poz. 395, z późn. zm.).

Świadczenie pieniężne przysługuje wyłącznie osobom, które nie mają ustalonego prawa do dodatku kombatanckiego oraz dodatku za tajne nauczanie. Osobom uprawnionym równocześnie do świadczenia pieniężnego i dodatku z tytułu pracy przymusowej, świadczenia dla byłych żołnierzy

górników – przysługuje świadczenie pieniężne albo jeden z dodatków – wyższy lub wybrany przez uprawnionego.

Decyzję o uprawnieniach wydaje Kierownik Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych, na podstawie wniosku osoby zainteresowanej, zaopiniowanego przez właściwe stowarzyszenie osób poszkodowanych, i dokumentów oraz dowodów potwierdzających rodzaj i okres represji. Świadczenie pieniężne w maksymalnej wysokości przysługuje za 20 miesięcy trwania pracy przymusowej.

Kwota świadczenia ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja.

Wypłata świadczenia następuje za okres nie dłuższy niż 3 miesiące kalendarzowe poprzedzające miesiąc zgłoszenia wniosku.

Świadczenie pieniężne i uprawnienia przysługujące żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych

Świadczenie pieniężne dla byłych żołnierzy górników przyznawane jest na podstawie ustawy z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2001r. Nr 60, poz. 622 z późn. zm.).

Świadczenie przysługuje żołnierzom:

- zastępczej służby wojskowej, którzy w latach 1949-1959 byli przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla, kamieniołomach oraz zakładach pozyskiwania i wzbogacania rud uranowych,
- z poboru w 1949 r., którzy byli wcieleni do ponadkontyngentowych brygad „Służby Polsce” i przymusowo zatrudniani w kopalniach węgla i kamieniołomach,
- przymusowo zatrudnianym w batalionach budowlanych w latach 1949-1959.

Świadczenie pieniężne i uprawnienia przewidziane powyższą ustawą nie przysługują żołnierzom Korpusu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Wojsk Ochrony Pogranicza odkomenderowanym w 1956 r. do kopalń węgla bez selekcjonowania politycznego określonego kategorią zastępczej służby wojskowej oraz żołnierzom, którzy w ramach werbunku ochotniczego zawarli umowę o pracę w górnictwie węglowym.

Osobie uprawnionej jednocześnie do:

- świadczenia pieniężnego z tytułu omawianej ustawy,
- dodatku kombatanckiego lub świadczenia przysługującego w wysokości tego dodatku określonych w przepisach o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego,
- dodatku za pracę przymusową, określonego w przepisach ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- dodatku za tajne nauczanie przysługującego na podstawie odrębnych przepisów,
- świadczenia pieniężnego określonego w przepisach o osobach deportowanych do pracy przymusowej oraz osadzonych w obozach pracy przez III Rzeszę i ZSRR

przysługuje tylko jedno z tych świadczeń lub jeden z tych dodatków – wyższy lub wybrany przez zainteresowanego.

Podstawą przyznania świadczenia pieniężnego jest zaświadczenie organu wojskowego określonego w rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z dnia 16 grudnia 1994 r. w sprawie organów wojskowych właściwych do wydawania zaświadczeń żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych oraz trybu postępowania przed tymi organami (Dz. U. Nr 136, poz. 707 z późn. zm.) potwierdzającego rodzaj i okres wykonywania przymusowego zatrudnienia w ramach zastępczej służby wojskowej. Zaświadczenie takie wydaje wojskowy komendant uzupełnień, właściwy ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy.

Świadczenie pieniężne dla byłych żołnierzy górników przysługuje w maksymalnej wysokości za 20 miesięcy trwania pracy przymusowej. Kwota świadczenia ulega podwyższeniu przy zastosowaniu wskaźnika waloryzacji emerytur i rent od miesiąca, w którym jest przeprowadzana waloryzacja. Świadczenie pieniężne wypłaca się nie wcześniej niż od miesiąca, w którym został zgłoszony wniosek o to świadczenie.

Dodatek kompensacyjny

Dodatek kompensacyjny jest przyznawany na podstawie ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2002r. Nr 42, poz. 371 z późn. zm.).

Dodatek ten przysługuje osobom uprawnionym do dodatku kombatanckiego i ryczałtu energetycznego lub dodatku za tajne nauczanie i ryczałtu energetycznego oraz wdowom (wdowcom) pozostałym po ww. osobach. **Dodatek kompensacyjny wynosi 15% wysokości dodatku kombatanckiego.** W przypadku zbiegu prawa do więcej niż jednego świadczenia emerytalnego lub rentowego przysługuje jeden dodatek kompensacyjny.

Refundacja z tytułu opłaconej składki na obowiązkowe ubezpieczenie OC lub dobrowolne ubezpieczenie AC

Refundacja jest przyznawana na podstawie art. 23b ustawy z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 87 z późn. zm.).

Tryb postępowania przy przyznawaniu i wypłacaniu refundacji został określony w drodze rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie trybu postępowania przy przyznawaniu i wypłacaniu inwalidom wojennym refundacji z tytułu opłaconej składki na ubezpieczenie pojazdów samochodowych (Dz. U. z 2002r. Nr 236, poz. 1993).

Refundacja przysługuje inwalidzie wojennemu zaliczonemu do I i II grupy inwalidów w wysokości 50% opłaconej składki na obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów samochodowych lub na dobrowolne ubezpieczenie casco pojazdów samochodowych. Jeżeli suma ubezpieczenia przekracza równowartość 6000 euro przeliczone na złote według kursu średniego euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski z dnia opłacania składki, refundacja przysługuje od części opłaconej składki ustalonej w takiej proporcji, w jakiej kwota stanowiąca równowartość 6000 euro pozostaje do rzeczywistej sumy ubezpieczenia.

Zwrot kwoty w wysokości zniżki w składce OC i AC przysługuje w odniesieniu do jednego pojazdu samochodowego będącego własnością inwalidy wojennego i niesłużącego do zarobkowego przewozu, jeżeli uprawniony nie korzysta z refundacji lub ulgi na podstawie innych przepisów. Podstawą przyznania refundacji jest przedstawienie (do wglądu) przez inwalidę wojennego oryginału umowy ubezpieczenia i dowodu opłacenia składki OC/AC, a okoliczność, czy inwalida ten jest właścicielem pojazdu samochodowego, potwierdza przedłożony (do wglądu) dowód rejestracyjny pojazdu. Natomiast niewykorzystywanie pojazdu samochodowego do zarobkowego przewozu – dokumentuje stosownym oświadczeniem.

W przypadku opłacania składki OC/AC w systemie ratalnym – zwrotowi podlega kwota zniżki z tytułu opłacenia raty (rat) składki po przedstawieniu dowodu opłaty.

Dodatek dla osób, które ukończyły 100 lat.

Generalnie wszystkie wymienione dodatki przysługują obok emerytury lub renty i nie są uwzględniane przy ustalaniu wskaźnika wymiaru świadczenia (wskaźnik ten decyduje o wysokości rolniczej emerytury lub renty), natomiast wypłacane są łącznie z emeryturą lub rentą. Wyjątkiem jest dodatek z tytułu pracy przymusowej, który dolicza się do części składkowej emerytury lub renty rolniczej z ubezpieczenia i który wpływa na wysokość wskaźnika wymiaru tej części świadczenia.

W przypadku, gdy emeryt lub rencista uprawniony jest do kilku świadczeń emerytalno-rentowych (np. świadczenia z KRUS i z ZUS), przysługuje mu prawo do danego dodatku tylko przy jednym świadczeniu emerytalno-rentowym.

Dodatki przyznawane są na wniosek emeryta lub rencisty złożony do najbliższego miejsca zamieszkania rolnika jednostki organizacyjnej KRUS (Oddziału Regionalnego lub Placówki Terenowej); wyjątkiem jest dodatek pielęgnacyjny z tytułu ukończenia 75 lat i dodatek dla 100-latk. Dodatek z tych tytułów OR/PT KRUS przyznają, po ukończeniu przez świadczeniobiorcę stosownego wieku.

Zestawienie podstawowych wysokości świadczeń z ubezpieczenia społecznego rolników

Z ubezpieczenia emerytalno-rentowego	na dzień 01.03.2011
emerytura i renta podstawowa	728 zł 18 gr
dodatek pielęgnacyjny	186 zł 71 gr
dodatek pielęgnacyjny dla inwalidy wojennego	280 zł 07 gr
dodatek kombatancki	186 zł 71 gr
dodatek z tytułu tajnego nauczania	186 zł 71 gr
dodatek kompensacyjny	28 zł 01 gr
dodatek dla sieroty zupełnej	350 zł 94 gr
świadczenie pieniężne (dawn. dodatek) dla żołnierzy zastępczej służby wojskowej, nie więcej niż	186 zł 71 gr
świadczenie pieniężne za pracę przymusową, nie więcej niż	186 zł 71 gr
ryczałt energetyczny	146 zł 40 gr
dodatek dla osoby, która ukończyła 100 lat do 28 lutego 2011 r.	2.716,71 zł
dodatek dla osoby, która ukończyła 100 lat po 28 lutego 2011 r.	2.822,66 zł
zasiłek pogrzebowy	4.000,00 zł

5.1.2. Orzecznictwo o stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych

Podstawy prawne:

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2010r., Nr 214, poz. 1407 z póź. zm.),

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. z 2003r., Nr 139, poz. 1328),

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002r. w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. z 2002r., Nr 17, poz. 162).

Orzekanie o stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych wydaje **Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności**. Poniżej znajdziecie Państwo adres Zespołu w naszym powiecie.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności
ul. 1-go Maja 9
28-100 Busko Zdrój
tel. 370-82-82

Wnioski o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności otrzymuje się i składa się w **Powiatowym Zespole**. Są one rozpatrywane nie później niż **w ciągu miesiąca od dnia jego złożenia**. O terminie pracy komisji osoba zainteresowana jest powiadamiana najpóźniej na 14 dni przed wyznaczoną datą posiedzenia. W szczególnych wypadkach np. ze względu na zły stan zdrowia osoby niepełnosprawnej posiedzenie składu orzekającego, może odbyć się bez osobistego udziału wnioskodawcy.

Wniosek o wydanie orzeczenia powinien zawierać:

- imię i nazwisko wnioskodawcy, datę urodzenia, adres zamieszkania, numer dowodu osobistego lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość,
- cel uzyskania orzeczenia,
- uzasadnienie wniosku (czyli określenie sytuacji społecznej i zawodowej, informacje o tym, czy osoba ta ubiegała się poprzednio o ustalenie niepełnosprawności i czy pobiera świadczenia z ubezpieczenia społecznego).

Poza tym wymagane są:

- zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia wydane przez lekarza, pod którego opieką lekarską

znajduje się wnioskodawca (powinno być wydane nie wcześniej niż na 30 dni przed dniem złożenia wniosku),

- inne dokumenty, w tym medyczne, umożliwiające ocenę stopnia niepełnosprawności.

Kiedy wniosek dotyczy uzupełnienia orzeczenia o niezbędne wskazania, bez których dana osoba niepełnosprawna nie może skorzystać z jakiejś ulgi, dołącza się do niego posiadane orzeczenie.

Jeśli osoba posiada ważne orzeczenie, np. o zaliczeniu do jednej z grup inwalidów lub orzeczenie o niezdolności do pracy, stopień jej niepełnosprawności określa się na podstawie przedłożonych orzeczeń.

Zakres działania Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności

Powiatowy Zespół wydaje orzeczenia o :

- **znacznym stopniu niepełnosprawności** – do tej grupy zalicza się osobę mającą naruszoną sprawność organizmu, niezdolną do podjęcia pracy lub zdolną do wykonywania zatrudnienia w zakładzie pracy chronionej albo w zakładzie aktywizacji zawodowej, wymagającą niezbędnej (w celu pełnienia ról społecznych) stałej lub długotrwałej opieki lub innej, w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- **umiarkowanym stopniu niepełnosprawności** – zalicza się osobę z naruszoną sprawnością organizmu, niezdolną do pracy, jedynie w warunkach pracy chronionej lub wymagającą czasowej albo częściowej pomocy innych osób w celu pełnienia ról społecznych,
- **lekkim stopniu niepełnosprawności** – zalicza się do niego osobę o naruszonej sprawności organizmu, powodującą w sposób istotny obniżenie zdolności do wykonywania pracy w porównaniu do zdolności jaką wykazuje osoba o podobnych kwalifikacjach zawodowych z pełną sprawnością psychiczną i fizyczną, lub mającą ograniczenia w pełnieniu ról społecznych dające się kompensować przy pomocy wyposażenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze lub techniczne.

Ponadto Zespół wydaje orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień (w przypadku osób posiadających już prawomocne orzeczenie o inwalidztwie lub niezdolności do pracy), jak również opinie dotyczące spełniania warunków uzasadniających skierowanie do Domu Pomocy Społecznej.

Orzeczenie o znacznym albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności nie stanowi przeciwwskazania do podjęcia zatrudnienia na otwartym rynku pracy, oczywiście pracodawca musi wówczas zapewnić odpowiednie warunki pracy, uwzględniające potrzeby wynikające z niepełnosprawności. Warunki takie powinny być potwierdzone opinią Państwowej Inspekcji Pracy. Osoby niepełnosprawne mogą również podejmować zatrudnienie w formie telepracy.

W przypadku osób dorosłych Powiatowe Zespoły orzekają dla następujących celów:

- szkolenia,
- rehabilitacji leczniczej,
- odpowiedniego zatrudnienia,
- korzystania z pomocy społecznej,
- uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego (dla osób powyżej 16 roku życia),
- ulg i uprawnień np. PKP, PKS, ulg telekomunikacyjnych i pocztowych,
- zakwalifikowania na warsztaty terapii zajęciowej,
- uzyskania znaku inwalidy na samochody osobowe.

Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności zajmują się również orzekaniem niepełnosprawności dzieci do lat 16. Niepełnosprawne dziecko orzeka się na czas określony, jednak na okres nie dłuższy niż do ukończenia przez dziecko 16 roku życia.

Posiadane orzeczenie pozwala korzystać dzieciom z następujących form pomocy, bądź uprawnień:

- zasiłku pielęgnacyjnego,
- zasiłku stałego,
- rehabilitacji leczniczej.

Orzeczenie równoważne

Za równoważne uznaje się orzeczenie lekarza orzecznika ZUS, Komisji ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia ZUS, orzeczenia lekarza rzeczoznawcy KRUS wydanego przed 01.01.1998r.

Odpowiadające sobie orzeczenia (osoby w wieku 16 lat i więcej)

Orzeczenia o grupach inwalidzkich wydane przez Komisję Lekarską ds. inwalidztwa i zatrudnienia ZUS I (KIZ) Nadal są ważne, jeśli były wydane bezterminowo	Orzeczenia o niezdolności do pracy wydane przez lekarza orzecznika ZUS	Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności wydane
I grupa inwalidztwa	Niezdolność do samodzielnej egzystencji lub całkowita niezdolność do pracy	Znaczny stopień niepełnosprawności
II grupa inwalidzka	Częściowa niezdolność do pracy, celowość przekwalifikowania zawodowego	Umiarkowany stopień niepełnosprawności
III grupa inwalidzka	Lekki stopień niepełnosprawności	Lekki stopień niepełnosprawności
III grupa inwalidzka		Częściowa niezdolność do pracy, celowość przekwalifikowania

5.1.3. Odwołanie

Odwołanie od orzeczenia Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności przysługuje do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w terminie 14 dni od daty doręczenia. Odwołanie składa się za pośrednictwem Powiatowego Zespołu, który przekazuje je wraz z aktami do Wojewódzkiego Zespołu w przypadku utrzymania mocy swojego orzeczenia. Od orzeczenia wydanego w II instancji przysługuje odwołanie do Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (za pośrednictwem organu, który wydała orzeczenie w II instancji). Postępowanie w sprawach odwołań jest wolne od kosztów i opłat sądowych.

W PRZYPADKU ORZECZEŃ O WSKAZANIACH DO ULG I UPRAWNIEŃ ODWOŁANIE NIE PRZYSŁUGUJE.

5.2. Legitymacja osoby niepełnosprawnej

Orzeczenie jest podstawą do przyznania ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym. Potwierdzeniem posiadanego orzeczenia jest legitymacja osoby niepełnosprawnej. Organem uprawnionym do jej wydania jest Starosta.

Wniosek o wydanie legitymacji osoba niepełnosprawna składa w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Druk wniosku udostępnia Zespół. Do wniosku należy dołączyć 2 zdjęcia i kopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (jednocześnie należy okazać oryginał orzeczenia). Legitymacja uprawnia do korzystania z w/w ulg i uprawnień.

5.3. Karta Parkingowa

Karta parkingowa jest dokumentem uprawniającym osoby niepełnosprawne do parkowania na miejscach specjalnie wydzielonych i przeznaczonych dla tych osób oraz do niestosowania się do niektórych znaków drogowych.

Karta parkingowa przysługuje osobom niepełnosprawnym na podstawie wydanego przez zespół ds. orzekania o niepełnosprawności:

- orzeczenia o niepełnosprawności,
- orzeczenia o stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień

- wraz ze wskazaniem spełnienia przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art.8 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997r. Prawo o ruchu drogowym przy czym w przypadku osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności spełnienie tych przesłanek może zostać stwierdzone jedynie w przypadku ustalenia przyczyny niepełnosprawności oznaczonej symbolem 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroba neurologiczna)

Karta parkingowa uprawnia osoby niepełnosprawne do **parkowania na miejscach specjalnie wyznaczonych** dla tych osób, w tym na miejscach wyznaczonych w strefie płatnego parkowania.

Karta Parkingowa co do zasady nie zwalnia z opłat za parkowanie. Na podstawie wewnętrznych regulacji poszczególnych samorządów np. uchwały rady miasta, osoby niepełnosprawne mogą być zwolnione z opłat za parkowanie w strefie płatnego parkowania. Zwolnienie takie obejmuje często szersza grupę osób niepełnosprawnych, nie tylko legitymujących się kartą parkingowa.

Osoby niepełnosprawne **o obniżonej sprawności ruchowej**, kierujące pojazdem samochodowym lub kierowca przewożący osoby o obniżonej sprawności ruchowej, jak również pracownicy placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych pozostających pod opieką tych placówek, mogą, pod warunkiem zachowania szczególnej ostrożności, nie stosować się do następujących znaków drogowych:

- „zakaz ruchu w obu kierunkach” (B-1),
- „zakaz wjazdu pojazdów silnikowych z wyjątkiem motocykli jednośladowych” (B-3),
- „zakaz wjazdu autobusów” (B-3a),
- „zakaz wjazdu motocykli” (B-4)”
- „zakaz wjazdu motorowerów” (B-10),
- „zakaz postoju” (B-35), dopuszczalny czas postoju dłuższy niż 1 minuta jest wskazany na znaku lub na umieszczonej pod nim tabliczce,
- „zakaz postoju w dni nieparzyste” (B-37),
- „zakaz postoju w dni parzyste” (B-38),
- „strefa ograniczonego postoju” (B-39).

Aby móc nie stosować się do wymienionych powyżej znaków osoba niepełnosprawna musi posiadać kartę parkingową.

Kartę można otrzymać w Starostwie Powiatowym w Wydziale Komunikacji i Transportu:

Starostwo Powiatowe
Wydział Komunikacji i Transportu
al. Mickiewicza 15
28-100 Busko Zdrój

Za jej wydanie pobiera się opłatę w wysokości ustalonej przez ministra właściwego do spraw transportu – aktualnie opłata wynosi 25 zł.

Aby otrzymać kartę parkingową należy złożyć następujące dokumenty:

- kserokopię orzeczenia o stopniu niepełnosprawności (należy mieć ze sobą oryginał do wglądu),
- dowód osobisty osoby niepełnosprawnej,
- fotografię (3,5 x 4,5),
- wypełniony wniosek na odpowiednim formularzu,
- potwierdzenie dokonania opłaty.

Kartę parkingową umieszcza się za przednią szybą pojazdu samochodowego, w sposób umożliwiający jej odczytanie, czyli odczytanie pierwszej strony przedstawiającej symbol wózka inwalidzkiego.

KARTA PARKINGOWA W KRAJACH UNII EUROPEJSKIEJ

W związku z zaleceniem nr 98/376/EW z 4 czerwca 1998r. w sprawie karty parkingowej dla osób niepełnosprawnych, został opracowany wspólny dla wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej wzór karty parkingowej, który te kraje, w tym Polska, dobrowolnie przyjęły. Zalecenie nie ma bowiem formalnie mocy wiążącej. Dzięki temu posiadacz takiej karty może korzystać ze specjalnych miejsc parkingowych w każdym kraju Unii bez względu na to czy jest jego obywatelem.

5.4. Ubezważnowolnienie

Ubezważnowolnienie jest to procedura prawna pozwalająca na ograniczenie osoby fizycznej w możliwości dokonywania czynności prawnych. Ubezważnowolnienie jest możliwe, gdy choroba psychiczna, upośledzenie umysłowe lub występowanie innego rodzaju zaburzeń, w poważnym stopniu ograniczają daną osobę w kierowaniu swoim **postępowaniem**. **Ubezważnowolnienie może być częściowe bądź całkowite**.

Osoba ubezważnowolniona całkowicie może samodzielnie dokonać jedynie czynności w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego, będą to bieżące zakupy, korzystanie z drobnych usług.

Osoba ubezważnowolniona całkowicie nie może podarować lub sprzedać swojego majątku albo jego części, nie może kupić rzeczy wartościowej, wynająć mieszkania, zobowiązać się do wykonania jakiegoś dzieła lub zlecenia, oświadczać swojej woli. Osoba ubezważnowolniona całkowicie nie może sama ani przez przedstawiciela zawrzeć małżeństwa, uznać dziecka, sporządzić lub odwołać testamentu, przyjąć darowizny.

Dla osoby ubezważnowolnionej całkowicie ustanawia się opiekę (dla nieletnich mogą to być rodzice). W imieniu osoby ubezważnowolnionej całkowicie tylko rodzice, opiekun lub kurator mogą dokonać czynności, które odniosą ważne skutki prawne.

Osoba ubezważnowolniona częściowo może samodzielnie dokonać czynności związanych z umowami powszechnie zawieranymi w drobnych, bieżących sprawach życia codziennego (korzystanie z drobnych usług). Może podejmować działania nie będące ani zobowiązaniem (np. do wykonania jakiegoś zlecenia), ani rozporządzeniem (np. rozporządzeniem majątkiem). Może swobodnie, bez zgody przedstawiciela ustawowego, zarządzać swoim zarobkiem, chyba że z ważnych powodów sąd opiekuńczy postanowi inaczej. Może ona również swobodnie rozporządzać przedmiotami majątkowymi, które przedstawiciel ustawy oddał jej do swobodnego użytku.

Większość jednak czynności prawnych, dokonywanych przez osobę ubezważnowolnioną częściowo, dla ich ważności wymaga zgody przedstawiciela ustawowego. Będą to wszelkie czynności zobowiązujące i rozporządzające, czyli np.: kupno, sprzedaż, darowizna, zlecenie, najem.

W sprawach ważniejszych kurator będzie musiał dodatkowo uzyskać zgodę sądu opiekuńczego, np. na sprzedaż mieszkania. Osoba częściowo ubezważnowolniona może zawrzeć małżeństwo. Należy podkreślić, że w przypadku osób upośledzonych umysłowo lub chorych psychicznie potrzebna jest na to zgoda sądu. Do czynności, których ubezważnowolniony częściowo, nie może dokonywać zalicza się np.: sporządzenie, zmiana lub odwołanie testamentu.

Dla osoby ubezważnowolnionej częściowo ustala się kuratelę. Ubezważnowolnienie następuje na podstawie postanowienia sądu, po weryfikacji przez sąd poczytalności danej osoby.

Wniosek p ubezważnowolnienie może zgłaszać:

- małżonek osoby, której dotyczy wniosek

- jej krewni w linii prostej (tj. zstępni – np. syn, wnuk i wstępni np. ojciec, dziadek) oraz rodzeństwo (tylko gdy nie ma przedstawiciela ustawowego osoby której wniosek dotyczy),
- jej przedstawiciel ustawowy,
- prokurator.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie lub dołączone do niego dokumenty medyczne muszą uprawdopodobnić istnienie choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego lub występowania innego rodzaju zaburzeń psychicznych. Ponadto do wniosku należy dołączyć dokumenty potwierdzające przynależność wnioskodawcy do kręgu osób mogących wnioskować o ubezwłasnowolnienie danej osoby np. odpis aktu urodzenia.

5.5. Prawa wyborców niepełnosprawnych w Polsce

W Polsce osobom niepełnosprawnym przysługują takie same prawa i wolności jak innym obywatelom, w tym czynne prawo wyborcze po osiągnięciu 18 roku życia. Państwo zobowiązane jest, zarówno Konstytucją, aktami prawnymi jak i międzynarodowymi aktami praw człowieka, do ułatwiania osobom niepełnosprawnym udziału w wyborach.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej zapewnia obywatelom polskim udział w referendum oraz prawo wybierania Prezydenta Rzeczypospolitej, posłów, senatorów i przedstawicieli do organów samorządu terytorialnego.

5.5.1. Wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

W ustawie o wyborze Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, której przepisy zapewniają osobom niepełnosprawnym o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu

równoważnym możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w ich imieniu w wyborach, osobom nie będącym członkami obwodowej komisji wyborczej i mężami zaufania kandydatów.

5.5.2. Wybory do Sejmu i Senatu RP

Ordynacja wyborcza do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, której zapisy umożliwiają wyborcom niepełnosprawnym:

- łatwy dostępu do pomieszczeń przeznaczonych na siedziby okręgowych i obwodowych komisji wyborczych,
- dopisania ich do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania spośród obwodów głosowania, w którym znajduje się lokal dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (na wniosek złożony do urzędu gminy najpóźniej 10 dni przed dniem wyborów), dotyczy to tylko obszaru gminy właściwej ze względu na miejsce stałego zamieszkania wyborcy,
- dostęp do lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, które zobowiązany jest zapewnić wójt lub burmistrz (prezydent miasta),
- o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu równoważnym możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w ich imieniu w wyborach, osobom nie będącym członkami obwodowej komisji wyborczej i mężami zaufania kandydatów.

Obowiązek informowania o powyższych uprawnieniach spoczywa na organach samorządu lokalnego, a wykonują go one zwykle w formie obwieszczenia lub informacji umieszczonych na swoich stronach internetowych. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 lipca 2001 r. w sprawie lokali obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych, na każde 15.000 mieszkańców gminy powinien przypadać co najmniej jeden lokal wyborczy dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych, z tym że w każdej gminie powinien być co najmniej jeden taki lokal.

Podstawowe normy techniczne, jakie muszą spełniać lokale wyborcze dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych:

- powinny znajdować się na parterze budynku, który jest wyposażony w podjazdy lub inne urządzenia umożliwiające samodzielne dotarcie wyborcy niepełnosprawnego do lokalu wyborczego na wózku inwalidzkim,
- lokale obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb wyborców niepełnosprawnych powinny być opatrzone adnotacją: „lokal dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych”,

- powinny mieć wymiary zapewniające swobodne poruszanie się po nim wyborców niepełnosprawnych, w szczególności przejście pomiędzy miejscem wydania karty do głosowania, miejscem zapewniającym tajność głosowania a urną powinno mieć szerokość co najmniej 1,5 m,
- położenie drzwi wejściowych do lokalu wyborczego oraz kształt i wymiary pomieszczeń wejściowych powinny umożliwiać dogodne warunki ruchu osobom niepełnosprawnym,
- wysokość progów w drzwiach nie może przekraczać 5 mm,
- urna wyborcza powinna mieć nie więcej niż 1 m wysokości.

Dodatkowo:

- należy zapewnić osobom niepełnosprawnym co najmniej jedno miejsce gwarantujące tajność głosowania, dostosowane do potrzeb wynikających z ich niepełnosprawności (1,2 m szerokości i 1,2 głębokości oraz umożliwiać pisanie na dwóch wysokościach 0,8 i 1,1 m),
- urzędowe obwieszczenie i informacja Państwowej Komisji Wyborczej powinny być umieszczone w miejscu dostępnym dla wyborców poruszających się na wózkach inwalidzkich.

5.5.3. Wybory do organów samorządu terytorialnego

Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw, w kwestii uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym stanowi, iż osoba niepełnosprawna o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu równoważnym ma możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w jej imieniu w wyborach, osobie nie będącej członkiem obwodowej komisji wyborczej i mężem zaufania kandydatów.

5.5.4. Wybory do Parlamentu Europejskiego

Ordynacja wyborcza do Parlamentu Europejskiego, zapewnia następujące uprawnienia:

- pomieszczenia przeznaczone na siedziby okręgowych, rejonowych i obwodowych komisji wyborczych powinny być łatwo dostępne dla osób niepełnosprawnych,
- lokale obwodowych komisji wyborczych dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych zapewnia wójt lub burmistrz (prezydent miasta). Do lokali tych stosuje się przepisy wykonawcze wydane na podstawie ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu,
- wyborca niepełnosprawny, na swój wniosek wniesiony do urzędu gminy najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów, jest dopisywany do spisu wyborców w wybranym przez siebie

obwodzie głosowania spośród obwodów głosowania, w których znajdują się lokale dostosowane do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (na obszarze gminy właściwej ze względu na miejsce jego stałego zamieszkania),

- osoby niepełnosprawne o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu równoważnym mają możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w swoim imieniu w wyborach, osobie nie będącej członkiem obwodowej komisji wyborczej i mężem zaufania kandydatów.

5.5.5. Udział wyborców niepełnosprawnych w referendum

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, odwołuje się do przepisów ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej. Zastosowania znajdują te same rozwiązania, które ułatwiają wyborcom niepełnosprawnym udział w referendum jak przy wyborach parlamentarnych m.in.

- osoba niepełnosprawna o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniu równoważnym ma możliwość udzielenia pełnomocnictwa do głosowania w jej imieniu w wyborach, osobie nie będącej członkiem obwodowej komisji wyborczej i mężem zaufania kandydatów;
- wyborca ma prawo do dopisanie go do spisu wyborców w wybranym przez siebie obwodzie głosowania spośród obwodów głosowania, w którym znajduje się lokal dostosowany do potrzeb wyborców niepełnosprawnych (w każdej gminie powinien być co najmniej jeden taki lokal).

W wyborach, prezydenckich, parlamentarnych do Parlamentu Europejskiego oraz w referendum dokonuje się spisu wyborców m.in. w szpitalach, zakładach pomocy społecznej. Spis ten sporządza się na podstawie wykazów osób, które będą przebywać w tych jednostkach w dniu wyborów. W związku z powyższym istnieje możliwość utworzenia obwodów wyborczych w tych placówkach. Organy jednostek samorządu terytorialnego często zapewniają nieodpłatny transport w dotarciu do lokali wyborczych osobom niepełnosprawnym i mającym trudności w poruszaniu się. Jest to jednak suwerenna decyzja samorządów.

5.5.6. Pełnomocnictwo do głosowania w wyborach

Wyborca posiadający orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo równoznaczne orzeczenie organu rentowego (bez względu na datę jego wydania) może udzielić pełnomocnictwa do głosowania w jego imieniu w wyborach.

Prawo do ustanowienia pełnomocnictwa do głosowania w swoim imieniu ma również wyborca, który najpóźniej w dniu głosowania **kończy 75 lat**.

Głosowanie za pośrednictwem pełnomocnika jest wyłączone w przypadku głosowania odbywającego się w: obwodach głosowania utworzonych w szpitalach, zakładach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych oraz w oddziałach zewnętrznych tych zakładów i aresztów, oraz w obwodach głosowania utworzonych za granicą i na polskich statkach morskich.

Pełnomocnikiem może być tylko osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć tylko od jednej osoby. W wyjątkowych okolicznościach można przyjąć pełnomocnictwo do głosowania od dwóch osób. Jest to możliwe tylko wówczas jeśli co najmniej jedną z osób udzielających pełnomocnictwa jest wstępny, zstępny, małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, a także mężowie zaufania zgłaszani przez komitety wyborcze, jak również kandydaci na radnych.

Pełnomocnictwa do głosowania udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania. Pełnomocnictwo do głosowania sporządza się na wniosek wyborcy, wniesiony do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której wyborca jest wpisany do rejestru wyborców, najpóźniej w 10 dniu przed dniem wyborów. Wniosek powinien zawierać: nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL oraz adres zamieszkania zarówno wyborcy, jak i osoby, której ma być udzielone pełnomocnictwo do głosowania, a także wyraźne oznaczenie wyborów, których dotyczy pełnomocnictwo do głosowania.

Do wniosku, wydanie pełnomocnictwa załącza się:

- kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania,
- pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem, zawierającą jej nazwisko i imię (imiona) oraz adres zamieszkania, a także nazwisko i imię (imiona) osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania.

Pełnomocnictwo do głosowania **jest sporządzane w miejscu zamieszkania wyborcy** udzielającego pełnomocnictwa do głosowania wskazanym we wniosku o sporządzenie pełnomocnictwa.

Wyborca ma prawo do cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa do głosowania. Cofnięcie pełnomocnictwa do głosowania następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem wyborów stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa do głosowania, lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji wyborczej w dniu głosowania.

Pełnomocnictwo do głosowania wygasa z mocy prawa w przypadku:

- śmierci lub utraty prawa wybierania przez udzielającego pełnomocnictwa do głosowania lub pełnomocnika,
- gdy osoba, której wyborca chce udzielić pełnomocnictwa nie jest wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie lub gdy wchodzi ona w skład komisji obwodowej właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, lub też jest mężem zaufania zgłaszanym przez komitety wyborcze bądź kandydatem na radnego,
- wcześniejszego głosowania osobistego przez osobę udzielającą pełnomocnictwa do głosowania.

Czynności związane ze sporządzeniem pełnomocnictwa do głosowania są zadaniem zleconym gminy i są wolne od opłat.

Pełnomocnik nie może pobierać od udzielającego pełnomocnictwa do głosowania żadnych opłat za głosowanie w jego imieniu w wyborach. Zakazane jest również udzielanie pełnomocnictwa do głosowania w zamian za jakąkolwiek korzyść majątkową lub osobistą.

6. PODSTAWOWE ULGI PRZYSŁUGUJĄCE OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

Osoby posiadające orzeczenie o stopniu niepełnosprawności mają prawo do korzystania w życiu codziennym z pewnych ulg i uprawnień w zależności od typu schorzenia i stopnia niepełnosprawności. Warto się z nimi zapoznać, gdyż mogą one, choćby w niewielkim stopniu, ułatwić osobom niepełnosprawnym zmaganie się z codziennością.

6.1. Uprawnienia w urzędzie

Osoba niepełnosprawna lub osoba posiadająca dziecko niepełnosprawne może załatwić sprawy poza kolejnością w instytucjach i urzędach publicznych oraz w sklepach.

6.2. Ulgi w podróży

Zestawienie ulg aktualnie przysługujących osobom niepełnosprawnym w podróży środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego (PKP) i autobusowego (PKS).

Stan prawny obowiązujący od 1 sierpnia 2002 r., na podstawie ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (tekst jednolity z 2002 r., Dz. U. Nr 175 poz. 1440).

Lp.	Uprawnieni	Przejazdy PKP (2 klasa)	Przejazdy PKS	Uwagi
1.	Dzieci do lat 4	100% ulga pociągi osobowe, pociągi pospieszne i ekspresowe, IC, EC Bilety jednorazowe klasa 2, w klasie 1 dopłata	100% ulga autobusy zwykłe i przyśpieszone Bilety jednorazowe	PKS pod warunkiem nie korzystania przez dziecko z oddzielnego miejsca do siedzenia, a jeżeli korzysta to 78% ulga
2.	Przewodnik lub opiekun towarzyszący w osobie niewidomej albo osobie niezdolnej do samodzielnej egzystencji opiekun – 18 lat przewodnik – 13 lat	95% ulga pociągi osobowe, pociągi pospieszne i ekspresowe, Bilety jednorazowe klasa 2, w klasie 1 dopłata	95% ulga autobusy zwykłe i przyśpieszone Bilety jednorazowe	
3.	Dzieci i młodzież dotknięte inwalidztwem lub niepełnosprawne	78% ulga pociągi osobowe i pospieszne, ekspresowe, Bilety jednorazowe lub miesięczne imienne klasa 2; w klasie 1 dopłata	78% ulga autobusy zwykłe, przyśpieszone i pospieszne Bilety jednorazowe lub miesięczne imienne	Wyłącznie w ramach przejazdów celowych, których katalog zawiera ustawa np. dom-szkoła-dom
4.	Rodzice lub opiekunowie towarzyszący dzieciom i młodzieży dotkniętej inwalidztwem lub niepełnosprawnej	78% ulga pociągi osobowe i pospieszne, ekspresowe, IC, EC Bilety jednorazowe klasa 2; w klasie 1 dopłata	78% ulga autobusy zwykłe, przyśpieszone i pospieszne Bilety jednorazowe	Tylko przejazdy celowe i tylko wtedy gdy towarzyszą dziecku

5.	Osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji	49% ulga pociągi osobowe, bilety jednorazowe	49% ulga autobusy: zwykłe bilety jednorazowe	
		37% ulga pociągi: pociągi pospieszne i ekspresowe, Bilety jednorazowe Klasa 2, W klasie 1 dopłata	37% ulga autobusy: przyśpieszone i pośpieszne Bilety jednorazowe	
6.	Osoby niewidome lub ociemniałe nie uznane za osoby do samodzielnej egzystencji	37% ulga pociągi: pospieszne i ekspresowe, Bilety jednorazowe klasa 2; w klasie 1 dopłata	37% ulga autobusy: przyśpieszone i pośpieszne Bilety jednorazowe	

Zgodnie z art. 14 ust. 2 ustawy z dnia 15 listopada 1984 r. Prawo przewozowe (t.jedn. Dz.U. z 2000 r. Nr 50 poz. 601) Przewoźnik powinien podejmować działania ułatwiające korzystanie ze środków transportowych, punktów odprawy, przystanków i peronów osobom niepełnosprawnym, w tym również poruszającym się na wózkach inwalidzkich.

Do ulgi uprawnia jeden z następujących dokumentów:

- wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej ds. inwalidztwa i zatrudnienia, stwierdzający zaliczenie do I grupy inwalidzkiej,
- legitymacja emeryta-rencisty wojskowego lub policyjnego z wpisem właściwego organu emerytalnego o zaliczeniu do I grupy inwalidów,
- wypis z treści orzeczenia lekarza rzeczoznawcy KRUS lub komisji lekarskiej KRUS, stwierdzający niezdolność do samodzielnej egzystencji,
- wypis z treści orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, stwierdzający całkowitą niezdolność do samodzielnej egzystencji,
- legitymacja dokumentująca znaczny stopień niepełnosprawności, wystawiona przez uprawniony organ,
- zaświadczenie wystawione przez KRUS lub ZUS, stwierdzające zaliczenie wyrokiem sądu do I grupy inwalidzkiej lub o uznaniu za osobę niezdolną do samodzielnej egzystencji,
- wypis z treści orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej lub komisji MSWiA o zaliczeniu do inwalidów I grupy.

Do w/w dokumentów należy ponadto dołączyć dowód osobisty lub inny dokument stwierdzający tożsamość osoby niepełnosprawnej

6.2.1. Młodzież i dzieci uczęszczające do przedszkola, szkoły wyższej lub innej placówki o charakterze oświatowym

- legitymacja przedszkolaka dla dzieci niepełnosprawnych,
- legitymacja szkolna dla uczniów niepełnosprawnych,
- legitymacja szkolna albo studencka wraz z jednym z niżej podanych dokumentów.

6.2.2. Dzieci i młodzież nie uczęszczająca do szkoły

- wypis z treści orzeczenia lekarza orzecznika ZUS, stwierdzającego niezdolność do samodzielnej egzystencji, całkowitą albo częściową niezdolność do pracy,
- wypis z treści orzeczenia komisji lekarskiej ds. inwalidztwa i zatrudnienia, stwierdzającego zaliczenie do jednej z grup inwalidzkich,
- wypis legitymacja dokumentująca niepełnosprawność, wystawiona przez uprawniony organ.

6.3. Zwolnienie od podatków lokalnych

Osoby niepełnosprawne (niewidome, głuchonieme, niedołężne) są zwolnione: z płacenia podatku od posiadania psów (będących pomocą dla tych osób) na podstawie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub niezdolności do pracy czy inwalidztwie.

6.4. Ulgi pocztowe

Udogodnienia związane z usługami pocztowymi to m.in.: bezpłatne doręczanie listów, paczek i przekazów bezpośrednio do domu. Listonosz powinien również przyjąć opłacony list lub paczkę i wysłać je.

Do powyższych udogodnień mają prawo osoby niepełnosprawne z uszkodzeniem narządu ruchu lub innymi schorzeniami, uniemożliwiającymi lub ograniczającymi samodzielne poruszanie się oraz osoby niewidome i niedowidzące. Zapotrzebowanie na usługę zgłasza się w urzędzie pocztowym właściwym dla miejsca zamieszkania lub u listonosza obsługującego nasz rejon.

6.5. Usługi telekomunikacyjne

Ulgi dla osób niepełnosprawnych regulują poniższe podstawy formalno-prawne: uchwała nr 201/03 Zarządu TP S.A. z dnia 13.11.2003 r. w sprawie udzielania rabatów w opłatach za usługi telekomunikacyjne osobom niepełnosprawnym; uchwała nr 28/O/05 Zarządu TP S.A. z dnia 25.02.2005 r.

Telekomunikacja Polska S.A. udziela osobom niepełnosprawnym następujących rabatów w opłatach za usługi telekomunikacyjne:

- za przyłączenie urządzenia końcowego do sieci TP S.A. – rabat w wysokości 50% opłaty podstawowej, wynikającej z obowiązującego cennika usług telekomunikacyjnych tp,
- w abonamencie telefonicznym – rabat w wysokości 50% opłaty podstawowej, wynikającej z obowiązującego cennika usług telekomunikacyjnych tp dla n/w planów:
 - plan tp 60 (wycofany ze sprzedaży *),
 - plan tp 250 (wycofany ze sprzedaży*),
 - plan tp socjalny (wycofany ze sprzedaży*),
 - plan doMowy tp 60,
 - plan doMowy tp 300,
 - plan tp standardowy (wycofany ze sprzedaży*),
 - plan tp socjalny (wycofany ze sprzedaży*),
 - plan sekundowy tp dom (wycofany ze sprzedaży*),
 - plan tp startowy,
 - plan tp przyjazny,
 - plan sekundowy TP dom (wycofany ze sprzedaży*).

Plany telefoniczne tp nie zawarte w uchwale nr 28/O/05 reguluje aktualny cennik usług telekomunikacyjnych tp.

Rabatów udziela się na podstawie orzeczeń Powiatowego lub Wojewódzkiego Zespołu Orzekającego o Stopniu Niepełnosprawności wydawanych w oparciu o ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. Nr 139, poz. 1328).

Do rabatów mają prawo tylko niektóre grupy osób niepełnosprawnych:

- w przypadku uszkodzenia wzroku – tylko, gdy osoba ma orzeczony znaczny stopień niepełnosprawności (dawną I grupę inwalidzką),
- w przypadku uszkodzenia słuchu lub mowy – tylko, gdy osoba ma orzeczony znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności (odpowiednio dawna I i II grupa).

Rabaty przyznaje się osobom niepełnosprawnym:

- w przypadku choroby narządu wzroku – z orzeczeniem znacznego stopnia niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności (04-O),
- w przypadku zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu – z orzeczeniem znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności z symbolem przyczyny niepełnosprawności (03-L),
- w przypadku zastosowania przez Zespół Orzekający w orzeczeniu więcej niż jednego symbolu przyczyny niepełnosprawności:
- z orzeczeniem znacznego stopnia niepełnosprawności, jeżeli w łącznym symbolu przyczyny niepełnosprawności występuje symbol przyczyny niepełnosprawności 04-O (choroby narządu wzroku),
- z orzeczeniem znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, jeżeli w łącznym symbolu przyczyny niepełnosprawności występuje symbol przyczyny niepełnosprawności 03-L (zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu)
- rabaty udzielane są osobom niepełnosprawnym, które ukończyły 16 rok życia,
- rabatów udziela się także osobom niepełnosprawnym, które nabyły prawa do ulg na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Łączności z 21 października 1996 r. w sprawie określenia zakresu dostępu osób niepełnosprawnych do świadczonych usług pocztowych lub telekomunikacyjnych o charakterze powszechnym, jeżeli stopień niepełnosprawności orzeczony został na okres stały; w przypadku okresowego orzeczenia o stopniu niepełnosprawności udziela się rabatów na czas w nich określony,

- rabat może otrzymać albo osoba niepełnosprawna uprawniona do uzyskania rabatu albo jej prawny opiekun w razie stałego lub czasowego zamieszkiwania opiekuna prawnego razem z osobą niepełnosprawną. Pod pojęciem stałego lub czasowego zamieszkiwania, rozumie się stałe lub czasowe zameldowanie niepełnosprawnego i opiekuna prawnego w tym samym lokalu mieszkalnym lub budynku,
- rabaty dotyczą usługi telefonicznej dla jednej linii telefonicznej dla dostępu PSTN.

Przy zakupie neostrady TP nie przewiduje zniżek dla emerytów, rencistów, inwalidów.

6.6. Abonament za radio i telewizję

Abonamentu RTV nie płacą:

- osoby niepełnosprawne, z orzeczeniem o:
 - I grupie inwalidztwa,
 - całkowitej niezdolności do pracy,
 - znacznym stopniu niepełnosprawności,
 - trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, na podstawie orzeczenia właściwego organu orzekającego, albo orzeczenia właściwej instancji sądu uchylającego wcześniejszą decyzję organu orzekającego,
- osoby, które ukończyły 75 lat na podstawie dowodu osobistego,
- osoby, które ukończyły 60 lat oraz mają prawo do emerytury, której wysokość nie przekracza miesięcznie kwoty 50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku poprzedzającym – na podstawie dowodu osobistego oraz decyzji organu emerytalno-rentowego (np. decyzji ZUS) o wysokości emerytury,
- osoby, które otrzymują świadczenie pielęgnacyjne lub rentę socjalną – na podstawie decyzji właściwego organu wypłacającego świadczenia (np. urzędu gminy, ośrodka pomocy społecznej, oddziału ZUS),
- osoby niesłyszące, u których stwierdzono całkowitą głuchotę lub obustronne upośledzenie słuchu na podstawie jednego z dokumentów:

* – plan wycofany ze sprzedaży nie jest aktywnie sprzedawany, ale Klienci, którzy w dalszym ciągu korzystają z takiego planu mają prawo do zniżki.

- legitymacji Polskiego Związku Głuchych,
- orzeczenia o całkowitej głuchocie lub obustronnym upośledzeniu słuchu, wydane przez właściwy organ orzekający,
- zaświadczenia wystawionego przez zakład opieki zdrowotnej,
- osoby niewidome, których ostrość wzroku nie przekracza 15% na podstawie jednego z dokumentów:
 - legitymacji Polskiego Związku Niewidomych lub Związku Ociemniałych Żołnierzy Rzeczypospolitej Polskiej,
 - orzeczenia stwierdzającego zaliczenie do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, z tytułu uszkodzenia narządu wzroku lub orzeczenia stwierdzającego wymagane uszkodzenie (ostrość wzroku nie przekracza 15%) wydanych przez właściwy organ orzekający,
 - zaświadczenia wystawionego przez zakład opieki zdrowotnej
- inwalidzi wojenni i wojskowi na podstawie książeczki inwalidy wojennego lub wojskowego wystawionej przez ZUS.

Aby uzyskać zwolnienie należy przedstawić w urzędzie pocztowym w miejscu stałego pobytu, odpowiedni wymieniony powyżej dokument. Zwolnienie od opłaty następuje od następnego miesiąca po miesiącu, w którym przedstawiono odpowiednie dokumenty.

6.7. Ulgowe bilety do muzeów

Ulgowe bilety do muzeum przysługują:

- osobom powyżej 65. roku życia, emerytom, rencistom, rencistom socjalnym, osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom będącym obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej,
- kombatantom
- uczniom szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, artystycznych, słuchaczom zakładów kształcenia nauczycieli i kolegów pracowników służb społecznych, studentom oraz osobom odbywającym studia doktoranckie, będącym obywatelami państw członkowskich Unii Europejskiej,

- nauczycielom szkół podstawowych, gimnazjalnych, ponadgimnazjalnych, artystycznych, nauczycielom placówek oświatowo-wychowawczych oraz wychowawcom placówek opiekuńczo-wychowawczych, zakładów poprawczych, schronisk dla nieletnich i ośrodków diagnostyczno-konsultacyjnych.

Dokumentami potwierdzającymi uprawnienie do korzystania z ulgi w opłacie lub zwolnienia z opłaty za wstęp do muzeów są:

- legitymacje szkolne, studenckie, słuchaczy, uczestników studiów doktoranckich, doktoranta,
- legitymacje emeryta-rencisty,
- legitymacje dokumentujące niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności,
- zaświadczenia lub legitymacje potwierdzające uprawnienia kombatanckie,
- dokumenty potwierdzające wiek,
- inne dokumenty potwierdzające prawo do skorzystania z ulgi

6.8. Ulga w opłacie paszportowej

Za wydanie paszportu pobiera się opłatę paszportową w wysokości 140 zł. Zgodnie z art.8 ustawy o dokumentach paszportowych z dnia 13.07.2006 r. (Dz.U. Nr 143, poz.1027) **ulga w opłacie za wydanie paszportu w wysokości 50% przysługuje między innymi:**

- emerytom, rencistom, osobom niepełnosprawnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27.08.1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, a także współmałżonkom tych osób, pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu.

6.9. Ulgi podatkowe dla osób niepełnosprawnych w ustawie o podatku dochodowym dla osób fizycznych

Wydatki na cele rehabilitacyjne oraz wydatki związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych, poniesione w roku podatkowym przez podatnika będącego osobą niepełnosprawną lub podatnika, na którego utrzymaniu są osoby niepełnosprawne (np. małżonek, dzieci, rodzice), są nielimitowane, a więc odliczane od dochodu /przychodu/ w wysokości faktycznie poniesionej na podstawie posiadanych dowodów lub limitowane.

Ilekość jest mowa o osobach zaliczonych do I grupy inwalidztwa, należy przez to rozumieć odpowiednio osoby, w stosunku do których, na podstawie odrębnych przepisów, orzeczono: całkowitą niezdolność do pracy oraz samodzielnej egzystencji albo znaczny stopień niepełnosprawności

Ilekość jest mowa o osobach zliczonych do II grupy inwalidztwa, należy przez to rozumieć odpowiednio osoby, w stosunku do których, na podstawie odrębnych przepisów, orzeczono: całkowitą niezdolność do pracy albo umiarkowany stopień niepełnosprawności.

Do wydatków nielimitowanych należą wydatki poniesione na:

- adaptację i wyposażenie mieszkań oraz budynków mieszkalnych stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- przystosowanie pojazdów mechanicznych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- zakup i naprawę indywidualnego, urządzeń i narzędzi technicznych niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności, z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego,
- zakup wydawnictw i materiałów szkoleniowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności,
- odpłatność za pobyt na turnusie rehabilitacyjno – usprawniającym odpłatność za pobyt na leczeniu w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, pobyt w zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych oraz odpłatność za zabiegi rehabilitacyjne,
- opiekę pielęgniarską w domu nad osobą niepełnosprawną w okresie przewlekłej choroby uniemożliwiającej poruszanie się oraz usługi opiekuńcze świadczone dla osób niepełnosprawnych zaliczanych do I grupy inwalidztwa,
- opłacanie tłumacza języka migowego,
- kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia,
- odpłatny, konieczny przewóz na niezbędne zabiegi leczniczo – rehabilitacyjne:
 - osoby niepełnosprawnej karetką transportu sanitarnego,
 - osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa oraz dzieci niepełnosprawnych do lat 16, również innymi niż karetka środkami transportu sanitarnego,
- odpłatne przejazdy środkami transportu publicznego związane z pobylem na turnusie rehabilitacyjnym,

w zakładach lecznictwa uzdrowiskowego, zakładach rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno opiekuńczych na koloniach i obozach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej oraz dzieci osób niepełnosprawnych, które nie ukończyły 25 roku życia.

Do wydatków limitowanych należą:

- opłacenie przewodników osób niewidomych I lub II grupy inwalidztwa oraz osób z niepełnosprawnością narządu ruchu zaliczonych do I grupy inwalidztwa – w kwocie nieprzekraczającej w roku podatkowym 2.280 zł,
- utrzymanie przez osoby niewidome i niedowidzące zaliczone do I lub II grupy inwalidztwa oraz osoby z niepełnosprawnością narządu ruchu zaliczone do I grupy inwalidztwa, psa asystującego, o którym mowa w ustawie o rehabilitacji zawodowej, w kwocie nieprzekraczającej w roku podatkowym 2.280 zł,
- leki – w wysokości stanowiącej różnicę między faktycznie poniesionymi wydatkami w danym miesiącu a kwotą 100zł, jeżeli lekarz specjalista stwierdził, że osoba niepełnosprawna powinna stosować określone leki stale lub czasowo,
- używanie samochodu osobowego, stanowiącego własność(współwłasność) osoby niepełnosprawnej zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę niepełnosprawną zaliczoną do I lub II grupy inwalidztwa oraz dzieci niepełnosprawne do lat 16, dla potrzeb związanych z koniecznym przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo rehabilitacyjne – w wysokości nie przekraczającej w roku podatkowym 2.280.

Odliczeniu nie podlegają te z w/w wydatków, które zostały sfinansowane(dofinansowane ze środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych lub ze Środków Narodowego funduszu Zdrowia, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych albo zostały zwrócone podatnikowi w jakiegokolwiek formie. Jeżeli wydatki były częściowo sfinansowane z tych funduszy, odliczeniu podlega różnica pomiędzy poniesionymi wydatkami a kwotą sfinansowaną z tych funduszy lub zwróconą w jakiegokolwiek formie.

Warunkiem odliczenia ww. wydatków jest posiadanie przez osobę, której dotyczy wydatek, jednego z niżej wymienionych orzeczeń:

- orzeczenia o zakwalifikowaniu przez organy orzekające do jednego z trzech stopni niepełnosprawności, określonych w odrębnych przepisach,
- decyzji przyznającej rentę z tytułu całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy, rentę szkoleniową, albo rentę socjalną,
- orzeczenia o niepełnosprawności osoby, która nie ukończyła 16 roku życia, wydanego na podstawie odrębnych przepisów,

- orzeczenia o niepełnosprawności, wydanego przez właściwy organ na podstawie odrębnych przepisów obowiązujących do dnia 31 sierpnia 1997 r.

Odliczeń z tytułu wydatków poniesionych na cele rehabilitacyjne oraz wydatków związanych z ułatwieniem wykonania czynności życiowych, **mogą dokonywać również podatnicy, na których utrzymaniu są następujące osoby niepełnosprawne:** współmałżonek, dzieci własne i przysposobione, dzieci obce przyjęte na wychowanie, pasierbowie, rodzice, rodzice współmałżonka, rodzeństwo, ojczym, macocha, zięciowie i synowie- jeżeli w roku podatkowym dochody tych osób niepełnosprawnych nie przekroczyły kwoty 9.120 zł.

Nie każdy wydatek dotyczący osoby niepełnosprawnej uprawnia do odliczeń w ramach ulgi rehabilitacyjnej. Przedstawiony katalog wydatków (zarówno Nielimitowanych jak i limitowanych) ma charakter zamknięty. Oznacza to, że odliczeniu podlegają tylko te wydatki, które zostały w nim wymienione.

Wysokość wydatków podlegających odliczeniu od dochodu(przychodu) lub od podatku ustalana jest na podstawie dokumentów stwierdzających ich poniesienie: rachunek, faktura, dowód wpłaty na pocztę lub potwierdzenie przelewu bankowego, o ile wynika z nich kto, kiedy, ile oraz za co zapłacił. Dowodów tych nie należy dołączać do zeznania, należy je jednak przechowywać do czasu upływu okresu przedawnienia zobowiązania podatkowego, tj. 5 lat licząc od końca roku, w którym złożono zeznanie podatkowe. Organ podatkowy może poprosić o przedstawienie dowodów niezbędnych do ustalenia prawa do odliczenia:

- utrzymywania psa asystującego okazać certyfikat potwierdzający status psa asystującego,
- odbycia zabiegów leczniczo-rehabilitacyjnych okazać dokument potwierdzający zlecenie i odbycie niezbędnych zabiegów np. karta zabiegowa,
- korzystania z usług przewodników, np. przez wskazanie z imienia i nazwiska osób, które opłacono w związku z pełnieniem przez nie funkcji przewodnika.

Jaką kwotę można odliczyć ?

W przypadku wydatków:

- Nielimitowanych odlicza się kwotę faktycznie poniesioną,
- ograniczonych górnym limitem kwotowym odlicza się kwotę faktycznie poniesioną, nie wyższą niż limit określony w ustawie
- częściowo sfinansowanych(dofinansowanych) ze środków zakładowego funduszu rehabilitacji osób niepełnosprawnych, Państwowego funduszu Osób Niepełnosprawnych lub ze Środków

Narodowego Funduszu Zdrowia, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych oraz wydatków zwróconych podatnikowi w jakiegokolwiek formie odlicza się różnicę pomiędzy wydatkami faktycznie poniesionymi, a kwota sfinansowana(dofinansowaną) z tych funduszy (środków) lub zwróconą w jakiegokolwiek formie

- na leki odlicza się różnicę pomiędzy wydatkami faktycznie poniesionymi w danym miesiącu, a kwotą 100 zł.

Odliczenia dokonuje się w zeznaniu podatkowym PIT-36, PIT-37 lub PIT-28, do którego(których) dołącza się formularz PIT/O (informacja o odliczeniach).

7. INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH

Niepełnosprawnym mającym ograniczone możliwości poruszania się lub komunikowania z otoczeniem udziela się pomocy w ramach pracy socjalnej, w celu umożliwienia im pełnienia społecznie aktywnej roli i integracji ze środowiskiem.(Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r.).

Zadania na rzecz osób niepełnosprawnych wykonują z mocy ustawy władze państwowe i samorządowe. Realizują je również organizacje pozarządowe zrzeszające osoby niepełnosprawne lub działające na ich rzecz.

7.1. Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Merytoryczny nadzór nad wykonywaniem zadań wynikających z ustawy sprawuje Pełnomocnik Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Pełnomocnik powoływany i odwoływany jest przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej. Organem doradczym Pełnomocnika jest Krajowa Rada Konsultacyjna ds. Osób Niepełnosprawnych.

Pełnomocnik wykonuje swoje zadania przy pomocy **Biura Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych**, które stanowi wyodrębnioną komórkę organizacyjną w Ministerstwie Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej.

Do zadań Pełnomocnika należy w szczególności:

- opracowanie projektów programów rządowych dotyczących poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych oraz koordynacja działań z nich wynikających,
- określenie kierunkowych założeń polityki zatrudnienia, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- ustalenie założeń do rocznych planów rzeczowo-finansowych, dotyczących realizacji zadań wynikających z ustawy,
- nadzór nad orzekaniem o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności,
- koordynowanie i podejmowanie decyzji w sprawach wynikających z niniejszej ustawy, nie zastrzeżonych dla innych organów,
- sprawowanie merytorycznego nadzoru nad realizacją zadań, o których mowa w ustawie,
- inicjowanie i koordynowanie działań zmierzających do ograniczenia skutków niepełnosprawności i barier utrudniających osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie w społeczeństwie,
- opracowanie lub opiniowanie projektów aktów normatywnych dotyczących zatrudnienia, rehabilitacji oraz warunków życia osób niepełnosprawnych,
- współpraca z organizacjami niosącymi pomoc osobom niepełnosprawnym.

Biuro Pełnomocnika Rządu Do Spraw Osób Niepełnosprawnych
ul. Gałczyńskiego 4, 00-362 Warszawa
tel. 22 826 12 61

7.2. Krajowa Rada Konsultacyjna do Spraw Osób Niepełnosprawnych

Rada jest organem doradczym Pełnomocnika stanowiącym forum współdziałania, na rzecz osób niepełnosprawnych, organem administracji rządowej i samorządu terytorialnego.

Do zakresu działania Rady należy przedstawienie Pełnomocnikowi:

- propozycji przedsięwzięć zmierzających do integracji osób niepełnosprawnych ze społeczeństwem,
- propozycji rozwiązań w zakresie zaspokajania potrzeb osób niepełnosprawnych,
- opinii do projektu założeń polityki zatrudnienia, rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,

- opinii projektów rządowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych.

Na terenie Powiatu Buskiego działa Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

Do jej kompetencji należy inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do:

- integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych,
- realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu, pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

7.3. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

Oddziały terenowe PFRON znajdują się w każdym województwie, poniżej znajduje się adres oddziału.

Oddział Świętokrzyski
al. IX Wieków Kielc 3
tel. 41 342 19 69
fax 41 342 19 68
e-mail: kielce@pfron.org.pl

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych stanowi wyodrębnioną komórkę organizacyjną w Ministerstwie Pracy. Jako instytucja został utworzony z dniem 1 lipca 1991r. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych jest funduszem celowym, którego środki przeznaczone są na rehabilitację zawodową i społeczną osób niepełnosprawnych oraz zatrudnianie osób niepełnosprawnych.

Środki Funduszu przeznaczone są m.in.:

- dofinansowanie wynagrodzeń osób niepełnosprawnych,

- zatrudnianie osób niepełnosprawnych,
- przystosowanie nowych i istniejących miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych,
- sport i rekreacje osób niepełnosprawnych,
- zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny,
- likwidacje barier architektonicznych i komunikacyjnych,
- wsparciem edukacji osób niepełnosprawnych,
- realizacje programów własnych,
- współfinansowanie projektów Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach działania 1.4 SPO RZL

Z dniem 1 stycznia 2012 roku Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zgodnie z brzmieniem art. 45 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych stanie się państwowym funduszem celowym w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych. Dysponentem tego funduszu będzie minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, wygasną akty powołania prezesa i zastępców prezesa PFRON oraz dyrektorów oddziałów tego funduszu. Ulegnie rozwiązaniu Rada Nadzorcza i Zarząd PFRON, a dotychczasowe biuro i oddziały PFRON staną się biurem obsługi funduszu funkcjonującym w formie jednostki budżetowej. Mienie należności i zobowiązania funduszu staną się mieniem, należnościami i zobowiązaniami Skarbu Państwa, w imieniu którego działać będzie minister właściwy do spraw zabezpieczenia społecznego, prawa i obowiązki PFRON wynikające z zawartych umów staną się prawami i obowiązkami pełnomocnika rządu do spraw osób niepełnosprawnych, z wyłączeniem praw i obowiązków wynikających z umów zawartych w zakresie zadań realizowanych przez oddziały PFRON, które staną się prawami i obowiązkami marszałków województw finansowanymi ze środków przekazywanych samorządom wojewódzkim.

W praktyce Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych nadal będzie obsługiwał dofinansowania dla osób niepełnosprawnych oraz nadal będą funkcjonowały programy celowe.

7.3.1. Programy celowe PFRON

Programy realizowane obecnie przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

7.3.1.1. Program PEGAZ 2010

Program składa się z następujących modułów realizacji:

- moduł pomocy w aktywizowaniu osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier transportowych i w komunikowaniu się,
- moduł pomocy w dofinansowaniu przedsięwzięć realizowanych w ramach programu Stowarzyszenia na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Joni i Przyjaciele Polska”, pt. „Wózki dla Polski”.

Podstawowym celem programu w module I jest realizacja prawa osób niepełnosprawnych do swobodnego porozumiewania się oraz poruszania i przemieszczania się poprzez likwidację barier w komunikowaniu się i transportowych uniemożliwiających lub utrudniających im funkcjonowanie w życiu społecznym i zawodowym – a tym samym umożliwienie dostępu do dóbr i usług oraz wszechstronnej rehabilitacji.

W ramach programu udzielane jest dofinansowanie na:

- zakup i montaż oprzyrządowania do samochodu,
- pomoc w zakupie podstawowego sprzętu komputerowego lub specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem,
- zakup wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym wraz z dodatkowym wyposażeniem umożliwiającym jego dodatkową wyposażeniem umożliwiającym jego właściwą eksploatację,
- pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B.

Adresatami programu w obszarze A są pełnoletnie, aktywne zawodowo lub uczące się osoby niepełnosprawne, posiadające aktualne orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne, niepełnosprawne z powodu dysfunkcji narządu ruchu oraz legitymujące się prawem jazdy.

Adresatami programu w obszarze B w zakresie podstawowego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem są:

- osoby pełnoletnie, aktywne zawodowo lub uczące się osoby niepełnosprawne z powodu braku lub znacznego niedowładu obu kończyn górnych, posiadające aktualne orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne,
- uczące się osoby niepełnosprawne z powodu braku lub znacznego niedowładu obu kończyn górnych w wieku do lat 18, posiadające aktualne orzeczenie o zaliczeniu do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności albo aktualne orzeczenie o niepełnosprawności,
- osoby niepełnosprawne, posiadające aktualne orzeczenie o zaliczeniu do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności (albo orzeczenie równoważne) lub aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, które są:

- uczniami szkół ponadgimnazjalnych,
- słuchaczami kolegów,
- studentami studiów pierwszego stopnia lub studentami studiów drugiego stopnia albo studentami jednolitych studiów magisterskich – prowadzonych przez szkoły wyższe,
- posiadaczami dyplomu ukończenia studiów wyższych kształcącymi się na studiach podyplomowych prowadzonych przez szkoły wyższe lub przez inne jednostki uprawnione do prowadzenia tych studiów na podstawie odrębnych przepisów,
- uczestnikami studiów doktoranckich prowadzonych przez szkoły wyższe lub przez inne jednostki uprawnione do prowadzenia tych studiów na podstawie odrębnych przepisów,
- studentami uczelni zagranicznych,
- studentami odbywającymi staż zawodowy za granicą w ramach programów Unii Europejskiej, kształcącymi się w systemie stacjonarnym lub w systemie niestacjonarnym,
- osoby niepełnosprawne posiadające aktualne orzeczenie o niepełnosprawności albo o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, z ubytkiem słuchu na poziomie od 90 decybeli, realizujące obowiązek szkolny lub obowiązek przygotowania przedszkolnego,

Adresatami programu w obszarze B w zakresie specjalistycznego sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem są:

- pełnoletnie, aktywne zawodowo lub uczące się osoby niepełnosprawne z powodu braku lub znacznego niedowładu obu kończyn górnych, posiadające aktualne orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne,
- uczące się osoby niepełnosprawne w wieku do lat 18, niepełnosprawne z powodu braku lub znacznego niedowładu obu kończyn górnych, posiadające aktualne orzeczenie o zaliczeniu do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności albo aktualne orzeczenie o niepełnosprawności.

Adresatami programu w obszarze C są:

- osoby pełnoletnie osoby niepełnosprawne, posiadające aktualne orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne, u których dysfunkcja obu kończyn dolnych z jednoczesną dysfunkcją jednej lub obu kończyn górnych albo, u których dysfunkcja obu kończyn górnych z jednoczesną dysfunkcją jednej lub obu kończyn dolnych, uniemożliwia poruszanie się na wózku inwalidzkim o napędzie ręcznym,
- osoby niepełnosprawne w wieku do lat 18, posiadające aktualne orzeczenie o zaliczeniu do znacznego stopnia niepełnosprawności albo aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, u których dysfunkcja obu kończyn dolnych z jednoczesną dysfunkcją jednej lub obu kończyn górnych albo, u których dysfunkcja obu kończyn górnych z jednoczesną dysfunkcją jednej lub obu kończyn dolnych, uniemożliwia poruszanie się na wózku inwalidzkim o napędzie ręcznym.

Adresatami programu w obszarze D są:

- osoby pełnoletnie osoby niepełnosprawne, których dysfunkcja uniemożliwia poruszanie się na wózku inwalidzkim o napędzie ręcznym, jeśli posiadają ważne orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne i wózek inwalidzki o napędzie elektrycznym,
- osoby niepełnosprawne w wieku do lat 18, których dysfunkcja uniemożliwia poruszanie się na wózku inwalidzkim o napędzie ręcznym, jeśli posiadają aktualne orzeczenie o zaliczeniu do znacznego stopnia niepełnosprawności albo aktualne orzeczenie o niepełnosprawności i wózek inwalidzki o napędzie elektrycznym.

Adresatami programu w obszarze E są:

- pełnoletnie, aktywne zawodowo lub uczące się osoby niepełnosprawne, posiadające ważne orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo orzeczenie równoważne, wydane z powodu dysfunkcji narządu ruchu,

W ramach obszaru A - C i E modułu I programu, kobiety powyżej 60 roku życia/mężczyźni powyżej 65 roku życia, mogą uczestniczyć w programie, o ile są zatrudnione/zatrudnieni.

Celem operacyjnym programu w module II jest dofinansowanie przedsięwzięć Stowarzyszenia realizującego we współpracy ze Służbą Więzienną program pod nazwa „Wózki dla Polski” przewidującego bezpłatną pomoc osobom niepełnosprawnym, znajdującym się w szczególnej sytuacji życiowej i materialnej w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny.

Adresatami programu w module II są osoby niepełnosprawne, znajdujące się w szczególnej sytuacji życiowej i materialnej (osoby niezamożne, samotne i niezaradne życiowo, wymagające specjalnej pomocy), wymagające zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, w szczególności w wózki inwalidzkie, kule, laski, balkoniki, chodziki.

Program realizowany jest na terenie całego kraju od dnia zatwierdzenia programu przez Radę Nadzorczą PFRON do dnia 31 grudnia 2011 roku.

7.3.1.2. Program STUDENT II

Program jest kontynuacją realizowanego przez PFRON (w latach 2002-2007) programu pn. „STUDENT – kształcenie ustawiczne osób niepełnosprawnych”.

Celem programu jest wyrównanie szans w zdobyciu wykształcenia przez osoby niepełnosprawne oraz przygotowanie osób niepełnosprawnych, poprzez stałe podwyższanie kwalifikacji, do rywalizacji o zatrudnienie na otwartym rynku pracy.

Adresatami programu są osoby z orzeczoną znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem równoważnym), które są:

- studentami studiów pierwszego stopnia lub studentami studiów drugiego stopnia albo studentami jednolitych studiów magisterskich – prowadzonych przez szkoły wyższe,
- posiadaczami dyplomu ukończenia studiów wyższych kształcącymi się na studiach podyplomowych prowadzonych przez szkoły wyższe lub przez inne jednostki uprawnione do prowadzenia tych studiów na podstawie odrębnych przepisów,
- uczestnikami studiów doktoranckich prowadzonych przez szkoły wyższe lub przez inne jednostki uprawnione do prowadzenia tych studiów na podstawie odrębnych przepisów,
- słuchaczami kolegiów pracowników służb społecznych, kolegiów nauczycielskich lub nauczycielskich kolegiów języków obcych,
- uczniami szkół policealnych,
- studentami uczelni zagranicznych,
- studentami odbywającymi staż zawodowy za granicą w ramach programów Unii Europejskiej, pobierającymi naukę w systemie stacjonarnym lub systemie niestacjonarnym.

Pomoc finansową w ramach programu mogą także uzyskać osoby z orzeczoną lekkim stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem równoważnym), które spełniają łącznie następujące warunki:

- były uczestnikami programu posiadając znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności (lub orzeczenie równoważne),
- uzyskały orzeczenie o lekkim stopniu niepełnosprawności w trakcie uczestnictwa w programie, po zaliczeniu co najmniej pierwszego roku nauki, a w przypadku form kształcenia trwających jeden rok – co najmniej pierwszego semestru nauki.

Przyznane w ramach programu dofinansowanie, może obejmować w szczególności następujące koszty związane z nauką pobieraną przez wnioskodawcę:

- opłaty za naukę (czesne),
- zakwaterowania – w przypadku nauki poza miejscem stałego zamieszkania,
- dojazdów,
- związane z dostępem do Internetu (instalacja i abonament),
- uczestnictwa w zajęciach mających na celu podniesienie sprawności fizycznej lub psychicznej),

- zakupu przedmiotów ułatwiających lub umożliwiających naukę, w tym zakupu programów komputerowych, pamięci przenośnej USB, dysków optycznych (np. CD) oraz dyskietek,
- wyjazdów organizowanych w ramach zajęć szkolnych,

Program jest realizowany na terenie całego kraju od dnia 1 stycznia 2008 roku. Data zakończenia programu ustalona zostanie przez Radę Nadzorczą PFRON na podstawie odrębnej uchwały.

7.3.1.3. Komputer dla HOMERA 2010

Celem programu jest pomoc finansowa dla osób niewidomych i niedowidzących w zakupie nowoczesnego, podstawowego oraz specjalistycznego sprzętu komputerowego i elektronicznego wraz z odpowiednim oprzyrządowaniem.

Adresatami programu są:

- pełnoletnie, aktywne zawodowo lub uczące się osoby niepełnosprawne z powodu dysfunkcji narządu wzroku lub dysfunkcji narządu wzroku i innych sprzężonych niepełnosprawności, posiadające aktualne orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności lub orzeczenie równoważne,
- osoby niepełnosprawne z powodu dysfunkcji narządu wzroku lub dysfunkcji narządu wzroku i innych sprzężonych niepełnosprawności w wieku do lat 18, posiadające aktualne orzeczenie o zaliczeniu do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności lub aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, realizujące obowiązek szkolny lub uczące się,
- Kobiety powyżej 60 roku życia/mężczyźni powyżej 65 roku życia mogą uczestniczyć w programie o ile są zatrudnione/zatrudnieni.

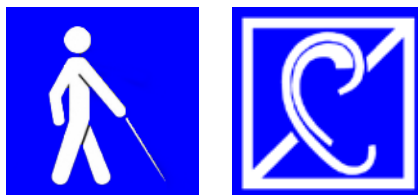
W ramach programu udzielane jest dofinansowanie do:

- zakupu podstawowego sprzętu komputerowego i oprogramowania,
- zakupu specjalistycznego sprzętu komputerowego, elektronicznego (w tym urządzeń lektorskich) i oprogramowania,

- zakupu urządzeń brajlowskich,
- szkoleń w zakresie obsługi nabytego w jego ramach sprzętu komputerowego i oprogramowania

Program realizowany będzie na terenie całego kraju od dnia zatwierdzenia przez radę nadzorczą PFRON do dnia 31 grudnia 2011 roku.

7.3.1.4. PITAGORAS 2007

Celem programu jest zapewnienie osobom niesłyszącym i niedosłyszącym, w tym głuchoniewidomym i głuchoniedowidzącym studentom, uczniom szkół policealnych oraz uczestnikom kursów przygotowawczych do egzaminów do szkół wyższych, w zależności od potrzeb, pomocy tłumaczy migowych lub możliwości wykorzystywania w trakcie zajęć oraz egzaminów urządzeń wspomagających słyszenie oraz innych urządzeń, w tym dostosowanych do możliwości i potrzeb wynikających z dysfunkcji słuchu lub słuchu i wzroku.

Adresatami programu są uczelnie oraz szkoły policealne. Uczestnikami programu są osoby niesłyszące lub niedosłyszące, w tym głuchoniewidome i głuchoniedowidzące, które posiadają orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, studiują, uczą się w szkołach policealnych lub uczą się na kursach przygotowawczych do egzaminów do szkół wyższych, organizowanych przez uczelnie oraz zgłaszają potrzebę korzystania z usług tłumacza migowego lub konieczność zastosowania urządzeń wspomagających słyszenie lub innych urządzeń, w tym dostosowanych do możliwości i potrzeb wynikających z dysfunkcji słuchu lub słuchu i wzroku,

Program finansowany jest ze środków PFRON. W ramach programu przewiduje się:

- dofinansowanie usług tłumacza migowego świadczącego usługi na rzecz uczestników programu,
- w przypadku uczelni lub szkół policealnych:

- dofinansowanie zakupu i montażu urządzeń wspomagających słyszenie dla uczestników programu,
- dofinansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu komputerowego, elektronicznego i oprogramowania oraz poszczególnych elementów służących jego uzasadnionej rozbudowie,
- dofinansowanie zakupu specjalistycznych elektronicznych urządzeń brajlowskich oraz poszczególnych elementów służących ich uzasadnionej rozbudowie,
- dofinansowanie zakupu urządzeń lektorskich,
- dofinansowanie zakupu kserokopiarki,
- dofinansowanie zakupu faxu;

Program realizowany jest na terenie całego kraju od 2001 roku. Data zakończenia programu ustalona zostanie przez Radę Nadzorczą PFRON na podstawie odrębnej uchwały.

7.3.1.5. JUNIOR

Program stanowi uzupełnienie działań realizowanych przez urzędy pracy w ramach kolejnych edycji Krajowego Programu Aktywizacji Zawodowej Absolwentów „ Pierwsza Praca z wykorzystaniem Środków Funduszu Pracy”.

Celem programu jest umożliwienie wejścia w życie zawodowe (odbycie stażu, zdobycie zatrudnienia) młodym osobom niepełnosprawnym.

Adresatami programu są osoby z orzeczoną znaczną, umiarkowaną lub lekką stopniem niepełnosprawności w wieku do 25 lub w przypadku osób, które ukończyły szkołę wyższą – do 27 roku życia, skierowane na staż zgodnie z warunkami określonymi w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zwane dla potrzeb programu „absolwentami”.

W ramach programu może być udzielona pomoc:

- absolwentowi skierowanemu na staż przez powiatowy urząd pracy, pomoc umożliwiająca odbycie stażu u pracodawcy, w formie dofinansowania będącego świadczeniem na rehabilitację zawodową. Wysokość dofinansowania, ustalana jest przez powiatowy urząd pracy w zależności od stopnia niepełnosprawności osoby skierowanej na staż, w wysokości:
 - 50% najniższego wynagrodzenia – dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do znacznego stopnia niepełnosprawności,

- 40% najniższego wynagrodzenia – dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności,
- 30% najniższego wynagrodzenia – dla osób niepełnosprawnych zaliczonych do lekkiego stopnia niepełnosprawności,
- doradcy zawodowemu premia za wykonywanie dodatkowych czynności, określonych w rozdziale VI ust. 5 niniejszego programu, w wysokości do 10% najniższego wynagrodzenia (za każdego stażystę objętego opieką), na zasadach określonych w umowie zawartej z PFRON,
- pracodawcy uczestniczącemu w programie – z wyłączeniem pracodawców prowadzących zakłady aktywności zawodowej premia z tytułu odbycia stażu przez absolwenta, w wysokości stanowiącej iloczyn liczby miesięcy odbytego stażu i kwoty stanowiącej do 20% najniższego wynagrodzenia, obowiązującego w dniu 1 stycznia roku, w którym rozpoczęto staż – jeśli stażysta jest osobą o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności albo absolwentem szkoły specjalnej, natomiast do 10% najniższego wynagrodzenia jeśli stażysta jest osobą o lekkim stopniu niepełnosprawności. W przypadku rezygnacji stażysty z odbywania stażu w trakcie jego trwania, pracodawcy przysługuje premia za faktyczny okres stażu odbytego przez stażystę.

Wnioski składane są przez powiaty we właściwych terytorialnie oddziałach terenowych PFRON do dnia 30 listopada roku poprzedzającego rok realizacji zadania.

7.3.1.6. Program wyrównywania różnic między regionami

Celem strategicznym programu jest wyrównanie szans osób niepełnosprawnych, zamieszkujących regiony słabo rozwinięte gospodarczo i społecznie w dostępie do rehabilitacji zawodowej i społecznej.

Ze środków przeznaczonych na realizację programu udzielona może być pomoc regionalna w ramach:

- obszaru A (wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny) – część kosztów wyposażenia obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny,

- obszaru B (likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej i placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania) – część kosztów likwidacji barier w zakładach opieki zdrowotnej, placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania,
- obszaru D (likwidacja barier transportowych) – część kosztów zakupu lub przystosowania pojazdów przeznaczonych do przewozu osób niepełnosprawnych,
- obszaru E (dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych realizowanych w ramach Programów Operacyjnych finansowanych ze środków europejskich) – wymagany w Programach Operacyjnych wkład własny beneficjentów w projekty dotyczące aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych,
- obszaru F (tworzenie warsztatów terapii zajęciowej) – część kosztów utworzenia warsztatów terapii zajęciowej (prace adaptacyjne, modernizacja lub rozbudowa obiektu, zakup niezbędnego wyposażenia).

Beneficjentami programu mogą być dla:

- obszaru A (wyposażenie obiektów służących rehabilitacji osób niepełnosprawnych w sprzęt rehabilitacyjny) – podmioty, które prowadzą obiekty służące rehabilitacji:
 - organizacje pozarządowe,
 - jednostki samorządu terytorialnego,
 - państwowe uczelnie medyczne,
 - zakłady opieki zdrowotnej,
- obszaru B (likwidacja barier w zakładach opieki zdrowotnej lub placówkach edukacyjnych w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania) – zakłady opieki zdrowotnej oraz podmioty, które prowadzą placówki edukacyjne,
- obszaru D (likwidacja barier transportowych): organizacje pozarządowe, gminy i powiaty
- obszaru E (dofinansowanie wymaganego wkładu własnego w projektach dotyczących aktywizacji i/lub integracji osób niepełnosprawnych realizowanych w ramach Programów Operacyjnych finansowanych ze środków europejskich) – gminy, powiaty oraz organizacje pozarządowe,
- obszaru F (tworzenie warsztatów terapii zajęciowej) – jednostki samorządu terytorialnego lub organizacje pozarządowe.

Program realizowany jest od dnia zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą PFRON do dnia 31 grudnia 2013 roku na terenie jednostek samorządu terytorialnego spełniających określone warunki.

7.3.1.7. Telepraca

Celem strategicznym programu jest aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych poprzez zatrudnienie w formie telepracy.

Celami operacyjnymi programu są: wzrost poziomu kwalifikacji osób niepełnosprawnych pozwalający na ich zatrudnienie w formie telepracy, zmniejszenie barier w zatrudnieniu osób niepełnosprawnych poprzez zakup sprzętu komputerowego, biurowego, oprogramowania oraz instalacji szerokopasmowego łącza internetowego, propagowanie zatrudnienia w formie telepracy wśród pracodawców.

Adresatami programu są organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych. W ramach obszaru B programu środki finansowe na zakup sprzętu komputerowego, biurowego, oprogramowania oraz instalacji szerokopasmowego łącza internetowego przekazywane są osobom indywidualnym za pośrednictwem organizacji pozarządowych, realizujących projekty w ramach obszaru A.

Formy i zakres pomocy:

- program obejmuje dwa obszary:
 - obszar A – finansowanie zawartych w projektach działań służących aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych poprzez telepracę,
 - obszar B – dofinansowanie zakupu sprzętu komputerowego, oprogramowania, sprzętu biurowego oraz instalacji szerokopasmowego łącza internetowego dla telepracowników.
- pomoc finansowa w ramach obszaru A programu udzielana jest na pokrycie kosztów uznanych za niezbędne do realizacji projektu, obejmujących:
 - organizowanie i prowadzenie szkoleń zawodowych (również z wykorzystaniem e-learning'u) mających na celu podniesienie kwalifikacji osób niepełnosprawnych w zawodach, które mogą być wykonywane w formie telepracy,
 - organizowanie szkoleń wśród pracodawców, dotyczących praktycznego zastosowania telepracy;
 - przeprowadzenie akcji informacyjno – promocyjnej skierowanej do pracodawców i osób niepełnosprawnych,
 - prowadzenie działań z zakresu doradztwa zawodowego oraz poradnictwa psychologicznego,

- obsługę administracyjną biura projektu, w tym między innymi:
 - zakup, użyczenie, najem, leasing, dzierżawę lub użytkowanie sprzętu komputerowego i oprogramowania przeznaczonego na potrzeby realizacji projektu, w szczególności związane z zarządzaniem projektem i obsługą finansową projektu,
 - zakup, użyczenie, najem, leasing, dzierżawę lub użytkowanie sprzętu biurowego (np. faks, aparat telefoniczny, ksero),
 - zakup materiałów biurowych, eksploatacyjnych oraz gospodarczych,
 - dostęp do szerokopasmowych łącz internetowych oraz linii telefonicznych wykorzystywanych na potrzeby realizacji projektu,
 - wynagrodzenia personelu administracyjnego projektu wraz ze wszystkimi obowiązkowymi składkami naliczanymi od wynagrodzenia, wynikającymi z przepisów prawa,
 - prowadzenie bazy telepracowników oraz pracodawców,
 - pozostałe koszty niezbędne do prawidłowego funkcjonowania biura projektu;
- utrzymanie pomieszczeń biura projektu, które obejmuje między innymi czynsz, opłaty za energię elektryczną, wydatki związane z ubezpieczeniem pomieszczeń biura projektu, podatkiem od nieruchomości oraz inne opłaty związane z bieżącą eksploatacją pomieszczeń biura projektu.

7.3.1.8. Program wsparcia międzynarodowych imprez sportowych dla osób niepełnosprawnych organizowanych na terenie Polski

Celem programu jest wsparcie dla organizowania w Polsce imprez sportowych o randze: igrzysk olimpijskich i europejskich, mistrzostw świata lub mistrzostw Europy, promujących aktywność sportową i integrację społeczną osób niepełnosprawnych.

Adresatami programu są organizacje pozarządowe działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz rozwoju sportu osób niepełnosprawnych, które przygotowują się do organizacji lub organizują międzynarodowe imprezy sportowe.

Pomoc finansowa ze środków programu obejmuje wydatki związane z organizacją i prowadzeniem międzynarodowej imprezy sportowej, w której uczestniczą osoby niepełnosprawne.

Za kwalifikowalne w ramach programu uznaje się wydatki związane z:

- organizacją i prowadzeniem imprezy sportowej obejmujące:
 - wynajem obiektów, urządzeń i sprzętu oraz zakup materiałów biurowych niezbędnych dla zapewnienia prawidłowej obsługi imprezy,
 - zakwaterowanie i wyżywienie uczestników międzynarodowej imprezy wraz z opiekunami oraz osób zaangażowanych w organizację i prowadzenie imprezy,
 - transport uczestników międzynarodowej imprezy wraz z opiekunami oraz osób zaangażowanych w organizację i prowadzenie imprez.
- udziałem osób zaangażowanych w organizację i prowadzenie międzynarodowej imprezy sportowej w szkoleniach związanych z obsługą logistyczną i techniczną imprezy,
- wolontariatem oraz usługami informacyjnymi realizowanymi na rzecz uczestników międzynarodowej imprezy sportowej oraz ich opiekunów,
- promocją międzynarodowej imprezy sportowej przy wykorzystaniu materiałów informacyjnych w wersji papierowej i elektronicznej (broszury, banery internetowe, przewodniki, gadżety),
- udziałem uczestników międzynarodowej imprezy sportowej wraz z opiekunami, sympatyków oraz osób zaangażowanych w organizację i prowadzenie międzynarodowej imprezy sportowej w forach, spotkaniach, panelach dyskusyjnych, wydarzeniach towarzyszących,
- prowadzeniem kampanii społecznej promującej międzynarodową imprezę sportową (bilbordy, spoty reklamowe).

Program realizowany będzie na terenie całego kraju, od daty zatwierdzenia przez Radę Nadzorczą do 31 grudnia 2015 roku.

7.3.1.9. Wsparcie Inicjatyw

Celem strategicznym programu jest szeroko rozumiane promowanie działań na rzecz aktywizacji środowiska osób niepełnosprawnych.

Celami operacyjnymi programu są:

- promowanie kompetentnej kadry współpracującej z osobami niepełnosprawnymi,
- promocja dokonań artystycznych osób niepełnosprawnych,
- kreowanie wspólnej, europejskiej polityki promującej inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych,
- upowszechnianie i rozwijanie dobrych praktyk w zakresie problematyki niepełnosprawności.

Beneficjentami programu są:

- w module A – **OTWARTE DRZWI** – absolwenci studiów magisterskich i doktoranckich oraz osoby, które obroniły pracę doktorską w innym trybie,
- w module B – **SZTUKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH** – uczestnicy warsztatów terapii zajęciowej, środowiskowych domów samopomocy dla osób niepełnosprawnych, mieszkańcy domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych.

Program realizowany jest poprzez:

moduł A – **OTWARTE DRZWI** – przyznawanie nagród dla laureatów ogólnopolskiego konkursu na najlepszą pracę magisterską lub doktorską, której tematem badawczym jest zjawisko niepełnosprawności w wymiarze zawodowym, społecznym lub zdrowotnym,

moduł B – **SZTUKA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH** – przyznawanie nagród dla laureatów ogólnopolskiego konkursu plastycznego dla: uczestników warsztatów terapii zajęciowej, uczestników środowiskowych domów samopomocy dla osób niepełnosprawnych oraz mieszkańców domów pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych,

moduł C – **WYDARZENIA MIĘDZYNARODOWE** – udzielanie grantów ze środków PFRON na przedsięwzięcia promocyjne, konferencje, seminaria w zakresie problematyki niepełnosprawności, o charakterze ponadnarodowym, w których partycypuje Rzeczpospolita Polska.

Program będzie realizowany na terenie całego kraju od dnia zatwierdzenia programu przez Radę Nadzorczą PFRON. Data zakończenia programu ustalona zostanie przez Radę Nadzorczą. Realizacja w/w zadań przez PFRON może ulegać zmianie dlatego też należy, w każdym kolejnym roku zapoznać się z aktualną ofertą Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

8. INSTYTUCJE DZIAŁAJĄCE NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE BUSKIM

Poniżej znajdziecie Państwo adresy instytucji, które mogą przyjąć z pomocą w zaspokojeniu potrzeb, rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych w ramach rehabilitacji środowiskowej.

Starostwo Powiatowe

al. Mickiewicza 15
28-100 Busko Zdrój
tel. 378-30-51
e-mail: starostwo@powiat.busko.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

ul. Mickiewicza 27
28-100 Busko Zdrój
tel. 370-81-88
e-mail: centrum@centrumbusko.pl

Urząd Miasta i Gminy

al. Mickiewicza 10
28-100 Busko Zdrój
tel. 378-24-55
e-mail: urzad@umig.busko.pl

Powiatowy Urząd Pracy

ul. Różana 2, 28-100 Busko Zdrój
tel. 378-30-54
e-mail: kibu@praca.gov.pl

Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

ul. Kościuszki 2a, 28-100 Busko Zdrój
tel. 378-44-42
e-mail: sekretariat@mgops.busko.pl

**Urząd Gminy w Nowym Korczynie
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**

ul. Krakowska 1, 28-136 Nowy Korczyn
tel. 377-10-65
e-mail: gopskorczyn@netium.com.pl

**Urząd Gminy w Gnojnie
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**

28-114 Gnojno, tel. 353-20-36
e-mail: gops-gnojno@poczta.onet.pl

**Urząd Gminy w Pacanowie
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**

ul. Radziwiłłowska 2, 28-133 Pacanów
tel. 376-54-03
e-mail: pacanów@ops.busko.pl

**Urząd Gminy w Stopnicy
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**

ul. Kościuszki 2, 28-130 Stopnica
tel. 377-91-53
e-mail: gops@stopnica.pl

**Urząd Gminy w Wiślicy
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**

ul. Okopowa 8, 28-160 Wiślica
tel. 379-21-03
e-mail: wiślica@ops.busko.pl

**Urząd Gminy w Tuczępach
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**

28-142 Tuczępy
tel. 353-31-35
e-mail: gops@tuczępy.pl

**Urząd Gminy w Solcu Zdroju
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**

ul. 1-go Maja 1
28-131 Solec Zdrój
e-mail: solec@ops.busko.pl

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Oddział Regionalny w Kielcach

ul. Wojska Polskiego 65b
25-389 Kielce
tel. 348-19

Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

Placówka Terenowa w Busku Zdroju

ul. Armii Krajowej 17
28-100 Busko Zdrój
tel. 41 378-38-31, 41 378 78 53
e-mail: buskozdroj@krus.gov.pl

Dom Pomocy Społecznej w Gnojnie

28-114 Gnojno
tel. 353-20-42

Dom Pomocy Społecznej w Zborowie

28-131 Solec Zdrój
tel. 377-70-45

Dom Pomocy Społecznej w Ratajach Słupskich

28-133 Pacanów
tel. 376-54-70

Dom Pomocy Społecznej w Słupii Pacanowskiej

28-133 Pacanów
tel. 376-54-13

Hipoterapeutyczne Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym

Wolica 23
28-100 Busko Zdrój
tel. 378-74-67

**Polskie Stowarzyszenie Diabetyków
Oddział Powiatowy**

ul. Bohaterów Warszawy 67
28-100 Busko Zdrój
tel. 378-63-32

**Polski Związek Emerytów i Rencistów
Zarząd Rejonowy**

ul. Kościuszki 60
28-100 Busko Zdrój

Stowarzyszenie Przyjaciół Domu Pomocy Społecznej w Gnojnie

Gnojno 118
28-114 Gnojno
tel. 325-20-42

Koło Polskiego Związku Głuchych

ul. Różana 2
28-100 Busko Zdrój

**Stowarzyszenie „Amazonki”
Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej**

ul. Kościuszki 2a
28-100 Busko-Zdrój

Kieleckie Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane (SM)

ul. Zagórska 14, 25-355 Kielce

Świętokrzyskie Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom, Młodzieży, Dorosłym z Cukrzycą i z Innymi Schorzeniami

ul. Warszawska 99/42, 25-543 Kielce

Stowarzyszenie Osób z Niewydolnością Nerek „Sztuczna Nerka”

ul. Kilińskiego 2, 25-302 Kielce

**Polski Związek Niewidomych
Koło „Ponidzie”**

ul. Grotta 3, 28-100 Busko-Zdrój

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt *NOWY ZAWÓD - NOWY START*

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Busku - Zdroju
ul. Mickiewicza 27, 28-100 Busko - Zdrój
tel. 41 370 81 86, fax 41 378 84 58

www.centrumbusko.pl

www.nowy-zawod.busko.pl

Busko - Zdrój 2011

**Powiatowe Centrum
Pomocy Rodzinie
w Busku - Zdroju**

